

ЗВІТ

ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ ПРОГРАМИ ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЛИСИЧАН- СЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА 2024 РІК

Директор
ТОВ «ЕМСІЕЛЬ»

Я.О. Ковган

Київ, 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ПРОГРАМИ ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЛИСИЧАНСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА 2024 РІК.....	7
2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ ЛИСИЧАНСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	9
3. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА ЙОГО СТАНУ ЗДОРОВ'Я ЛИСИЧАНСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	25
4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ , ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ПРОГРАМИ ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЛИСИЧАНСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА 2024 РІК.....	26
5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ.....	28
6. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ.....	31
7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЛИСИЧАНСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА 2024 РІК	36
8. ОБГРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ	38
9. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНИТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЛИСИЧАНСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА 2024 РІК, В ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ.....	42
10. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ	45
11. РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ ІНФОРМАЦІЇ	46
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	48

ВСТУП

На сучасному етапі розвитку суспільства все більшого значення у міжнародній, національній і регіональній політиці набуває концепція збалансованого (сталого) розвитку, спрямована на інтеграцію економічної, соціальної та екологічної складових розвитку. Поява цієї концепції пов'язана з необхідністю розв'язання екологічних проблем і врахування екологічних питань в процесах планування та прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку країн, регіонів і населених пунктів.

Стратегічна екологічна оцінка документів державного планування дає можливість зосередитися на всебічному аналізі можливого впливу планованої діяльності на довкілля та використовувати результати цього аналізу для запобігання або пом'якшення екологічних наслідків в процесі стратегічного планування. Стратегічна екологічна оцінка (далі - СЕО) – це новий інструмент реалізації екологічної політики, який базується на простому принципі: легше запобігти негативним для довкілля наслідкам діяльності на стадії планування, ніж виявляти та виправляти їх на стадії впровадження стратегічної ініціативи.

Метою СЕО є сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог під час розроблення та затвердження документів державного планування.

В Україні створені передумови для імплементації процесу СЕО, пов'язані з розвитком стратегічного планування та національної практики застосування екологічної оцінки. З 12.10.2018 р. в Україні вступив в дію закон «Про стратегічну екологічну оцінку». Відповідно до ст. 2 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» цього закону з 01.01.2020 р. стратегічна екологічна оцінка повинна здійснюватися для стратегій розвитку громад.

Необхідно брати до уваги те, що Програма відображає загальні пріоритети та цілі розвитку усієї Лисичанської територіальної громади на 2024 рік загалом, без посилання на конкретні населені пункти чи території, в межах яких існують певні соціальні, економічні чи екологічні проблеми, які потрібно вирішувати на більш низькому рівні планування, в тому числі на рівні реалізації конкретної планованої діяльності.

В рамках розробки Програми економічного і соціального розвитку Лисичанської територіальної громади на 2024 рік, відповідно до ст. 8 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» було оприлюднено Заяву про обсяги СЕО на офіційному сайті Лисичанської територіальної громади (ознайомитися із текстом можна за посиланням: <https://lis.gov.ua/lisichansk-today/miski-programi-rozvitku/30538-zayava-pro-viznachennya-obsyagu-strategichnoji-ekologichnoji-otsinki-do-proektu-programi-ekonomichnogo-i-sotsialnogo-rozvitku-lisichanskoji-miskoji-teritorialnoji-gromadi-na-2024-rik.html>).

Протягом громадського обговорення Заяви про визначення обсягу Стратегічної екологічної оцінки надійшли зауваження та пропозиції від Департаменту комунальної власності, земельних, майнових відносин, екології та природних ресурсів Луганської обласної військової адміністрації за № 06/01-10/20240801-4 від 01.08.2024 щодо рекомендованого обсягу СЕО та лист від Департаменту охорони здоров'я Луганської обласної державної адміністрації за № 1/06-02393 від 02.08.2024 щодо відсутності зауважень та пропозицій (копії листів додаються до Звіту).

МЕТОДОЛОГІЯ СЕО

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є:

- Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція ЕСПО), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015);

- Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

Засади екологічної політики України визначені Законом України «Про основні засади (Стратегію) державної екологічної політики на період до 2030 року» (ухвалено Верховною Радою України 28 лютого 2019 року). В цьому законі СЕО згадується в основних принципах національної екологічної політики, інструментах реалізації національної екологічної політики та показниках ефективності Програми.

У 2012 році Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України (від 17.12.2012 № 659) затверджено «Базовий план адаптації екологічного законодавства України до законодавства Європейського Союзу (Базовий план апроксимації)». Зокрема, відповідно до цього плану потрібно привести нормативно-правову базу України у відповідність до вимог «Директиви 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів та програм на навколишнє середовище».

21 лютого 2017 року у Верховній Раді України було зареєстровано нову редакцію законопроекту «Про стратегічну екологічну оцінку» (реєстраційний № 6106). Метою законопроекту є встановлення сфери застосування та порядку здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування на довкілля. Законопроект, розроблений на виконання пункту 239 плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, спрямований на імплементацію Директиви 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27.06.2001 р. про оцінку наслідків окремих планів та програм для довкілля.

Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» був ухвалений Верховною Радою України 20.03.2018 р. та 10.04.2018 підписаний Президентом України. Даний Закон вступив в дію з 12.10.2018.

Закон встановлює в Україні механізм стратегічної екологічної оцінки (СЕО), який діє в країнах Європейського Союзу та передбачає, що всі важливі документи, зокрема, державні програми, повинні, у першу чергу, проходити стратегічну екологічну оцінку з урахуванням необхідних імовірних ризиків тих чи інших дій для довкілля.

Стратегічне екологічне оцінювання документів державного планування здійснюють на ранніх етапах прийняття рішень, що дає змогу, зокрема, чіткіше визначити сферу охоплення ОВД, оптимізувати ОВД конкретних проектів.

Основними перевагами СЕО є запобіжний характер процедури, що дає змогу інтегрувати висновки у програму чи план, попередивши небажані наслідки, та комплексний підхід до оцінки компонентів природного середовища та здоров'я людини. У процес також залучені експерти і громадськість. Отже, можна говорити про системне бачення взаємовпливів середовища і людини, що надзвичайно важливо в контексті сталого розвитку.

З метою врахування питань пом'якшення та адаптації до зміни клімату в документах державного планування всіх рівнів та при виконанні стратегічної екологічної оцінки листом Міністерства енергетики та захисту довкілля України № 26/1.4-11.3-5650 від 03.03.2020 надані рекомендації щодо включення кліматичних питань до документів державного планування, що враховуються при виконанні СЕО.

Відповідно до ст. 9 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», процедура стратегічної екологічної оцінки Програми економічного і соціального розвитку Лисичанської територіальної громади на 2024 рік здійснюється поетапно:

Етап 1:Визначення обсягу СЕО.

Розміщення Заяви щодо визначення обсягу СЕО у Єдиному реєстрі стратегічної екологічної оцінки та на офіційному сайті Лисичанської територіальної громади.

Етап 2:Складання звіту про СЕО.

а) аналітична робота: аналіз контексту планування, аналіз поточного стану довкілля, цільовий аналіз;

б) складання звіту: оцінка наслідків реалізації Програми, оцінка альтернативних сценаріїв, рекомендації щодо пом'якшення впливу на довкілля, у т.ч.: здоров'я населення, та заходи із запобігання несприятливому впливу.

Етап 3:Проведення громадського обговорення та консультацій.

На виконання вимог ст. 12 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» проект документа державного планування та звіт про стратегічну екологічну оцінку оприлюднюються на офіційному веб-сайті замовника та вносяться ним до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки з метою одержання та врахування зауважень і пропозицій громадськості. Про оприлюднення проекту документа державного планування та звіту про стратегічну екологічну оцінку громадськість повідомляє замовник. Повідомлення про оприлюднення проекту документа державного планування та звіту про стратегічну екологічну оцінку розміщується на офіційному веб-сайті замовника, та вноситься ним до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки.

На виконання вимог ст. 13 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» Замовник вносить до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки проект документа державного планування, звіт про стратегічну екологічну оцінку та повідомлення про оприлюднення зазначених документів для проведення консультацій з органами, зазначеними у статтях 6-8 цього Закону. Органи, зазначені у статтях 6-8 цього Закону, у строк, що не перевищує 30 днів з дня внесення до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки документів, зазначених у частині першій цієї статті, а у разі здійснення стратегічної екологічної оцінки містобудівної документації - з дня отримання матеріалів, зазначених у частині другій цієї статті, надають замовнику свої зауваження і пропозиції шляхом їх внесення до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки. У разі неподання зауважень і пропозицій протягом строку, передбаченого цією частиною, вважається, що зауваження і пропозиції відсутні.

Етап 4:Врахування у звіті про СЕО результатів громадського обговорення та консультацій.

Підготовка довідок про консультації з органами виконавчої влади та громадськістю, коригування Звіту СЕО за результатами консультацій.

Етап 5: Інформування про затвердження Програми економічного і соціального розвитку Лисичанської територіальної громади на 2024 рік.

Згідно ст. 16 Закону «Про стратегічну екологічну оцінку», протягом п'яти робочих днів з дня затвердження документа державного планування розміщує на своєму офіційному веб-сайті та вносить до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки затверджений документ державного планування (крім інформації, яка відповідно до закону становить державну таємницю або належить до інформації з обмеженим доступом), рішення про його затвердження, заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування, і письмово повідомляє про це орган, зазначений у статті 6 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Етап 6: Моніторинг наслідків виконання Програми економічного і соціального розвитку Лисичанської територіальної громади на 2024 рік у тому числі для населення.

Моніторинг реалізації Програми економічного і соціального розвитку Лисичанської територіальної громади на 2024 рік включає:

1. Моніторинг зовнішнього середовища розвитку громади. Базується на аналізі основних показників, що характеризують ситуацію в державі в цілому та Луганської області, які є стратегічно важливими для громади.

2. Моніторинг процесу реалізації Програми по основних показниках.

3. Моніторинг виконання проектів та програм місцевого розвитку.

Оцінюється стан виконання Програми та ступінь досягнення передбачених нею результатів.

1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ПРОГРАМИ ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЛИСИЧАНСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА 2024 РІК /зв'язок з іншими документами державного планування/

Лисичанська міська територіальна громада — територіальна громада в Україні, в Северодонецькому районі Луганської області, з адміністративним центром в місті Лисичанськ.

До складу громади належать міста Лисичанськ, Новодружеськ, Привілля, селища міського типу Білогорівка, Вовчоярівка, Малорязанцеве, Мирна Долина, села Біла Гора, Верхньокам'янка, Золотарівка, Рай-Олександрівка, Устинівка, Шипилівка та селища Лисичанський, Лоскутівка, Підлісне, Тополівка.

Програма економічного і соціального розвитку Лисичанської міської територіальної громади на 2024 рік (далі – Програма) розроблена відділом економіки Лисичанської міської військової адміністрації за участі структурних підрозділів Лисичанської міської військової адміністрації.

Законодавчою базою для розроблення Програми є Закон України «Про правовий режим воєнного стану», Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 № 621 «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проекту державного бюджету» (зі змінами), Розпорядження голови Луганської облдержадміністрації, начальника обласної військової адміністрації від 09.02.2024 № 34 «Про введенню в дію Рішення № 8 Ради оборони Луганської області від 08.02.2024».

Програму розроблено з урахуванням завдань і положень:

Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695;

Стратегії економічного розвитку Донецької та Луганської областей на період до 2030 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.08.2021 № 1078-р.

Програма визначає мету та завдання на 2024 рік щодо забезпечення якості та загальної доступності широкого спектру публічних послуг з урахуванням потреб різних груп мешканців Лисичанської міської територіальної громади в місцях роботи гуманітарного штабу Лисичанської міської військової адміністрації, сприяння силам безпеки і оборони України, щодо визволення населених пунктів громади, збереження (створення) потенціалу відновлення громади після деокупації.

Прогнозні розрахунки Програми розроблені згідно з положеннями Закону України від 03.03.2022 № 2115-ІХ «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» у період дії воєнного стану або стану війни, а також протягом трьох місяців після його завершення, органи державної статистики призупиняють оприлюднення статистичної інформації, за деяким винятком. Окреслена ситуація унеможливує проведення об'єктивного аналізу і оцінки поточної соціально-економічної ситуації в громаді та формування прогнозних показників на 2024 рік.

Досягнення мети передбачається шляхом реалізації місцевих цільових програм та інвестиційних проєктів за напрямками:

2.1 Сприяння силам безпеки і оборони України, щодо визволення населених пунктів громади;

2.2 Забезпечення якості та загальної доступності широкого спектру публічних послуг з урахуванням потреб різних груп мешканців Лисичанської міської територіальної громади в місцях роботи гуманітарного штабу Лисичанської міської військової адміністрації;

2.3 Виконання Плану дій органів виконавчої влади з відновлення деокупованих територій територіальних громад, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.12.2022 № 1219-р.

Ці напрями повністю відповідають стратегічним та оперативним цілям Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695.

Стратегічна ціль	Оперативна ціль	Завдання за напрямом	Напрями програми СЕР
Стратегічна ціль I. “Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах”.	Оперативна ціль 4 “Розвиток інфраструктури та цифрова трансформація регіонів”	Завдання за напрямом “Розвиток інфраструктури безпеки” (1, 4, 9, 10)	2.1 2.3
		Завдання за напрямом “Розвиток соціальної інфраструктури” (1, 2, 4, 5, 6)	2.2 2.3
Стратегічна ціль III. “Розбудова ефективного багаторівневого врядування”	Оперативна ціль 5 “Формування єдиного освітнього, інформаційного, культурного простору в межах всієї території України”	Завдання за напрямом “Інтеграція внутрішньо переміщених осіб у територіальні громади їх постійного перебування”	2.2
		Завдання за напрямом “Доступ до соціальних та публічних послуг громадян, які проживають на тимчасово окупованих територіях України, а також прилеглих до них територіях”	2.2
		Завдання за напрямом “Посилення соціальної захищеності ветеранів війни та членів їх сімей у територіальних громадах за місцем їх постійного проживання (перебування)”	2.2

2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ ЛИСИЧАНСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

/у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено/

2.1 Адміністративний устрій

В рамках проведення реформи децентралізації в Україні, відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України № 717-р від 12.06.2020 «Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Луганської області» та Указу Президента України «Про утворення та реорганізації військово-цивільних адміністрацій у Луганській області» від 19 лютого 2021 року №62/2021 була утворена Лисичанська міська територіальна громада Сєвєродонецького району Луганської області до якої увійшли міста Лисичанськ, Новодружеськ, Привілля, селища міського типу Білогорівка, Вовчоярівка, Малорязанцеве, Мирна Долина, села Біла Гора, Верхньокам'янка, Золотарівка, Рай-Олександрівка, Устинівка, Шипилівка та селища Лисичанський, Лоскутівка, Підлісне, Тополівка.

Адміністративний центр територіальної громади – м. Лисичанськ.

Утворена шляхом об'єднання Лисичанської міської та Білогорівської, Вовчоярівської, Малорязанцівської, Мирнодолинської селищних рад Попаснянського району Луганської області (рис. 1).

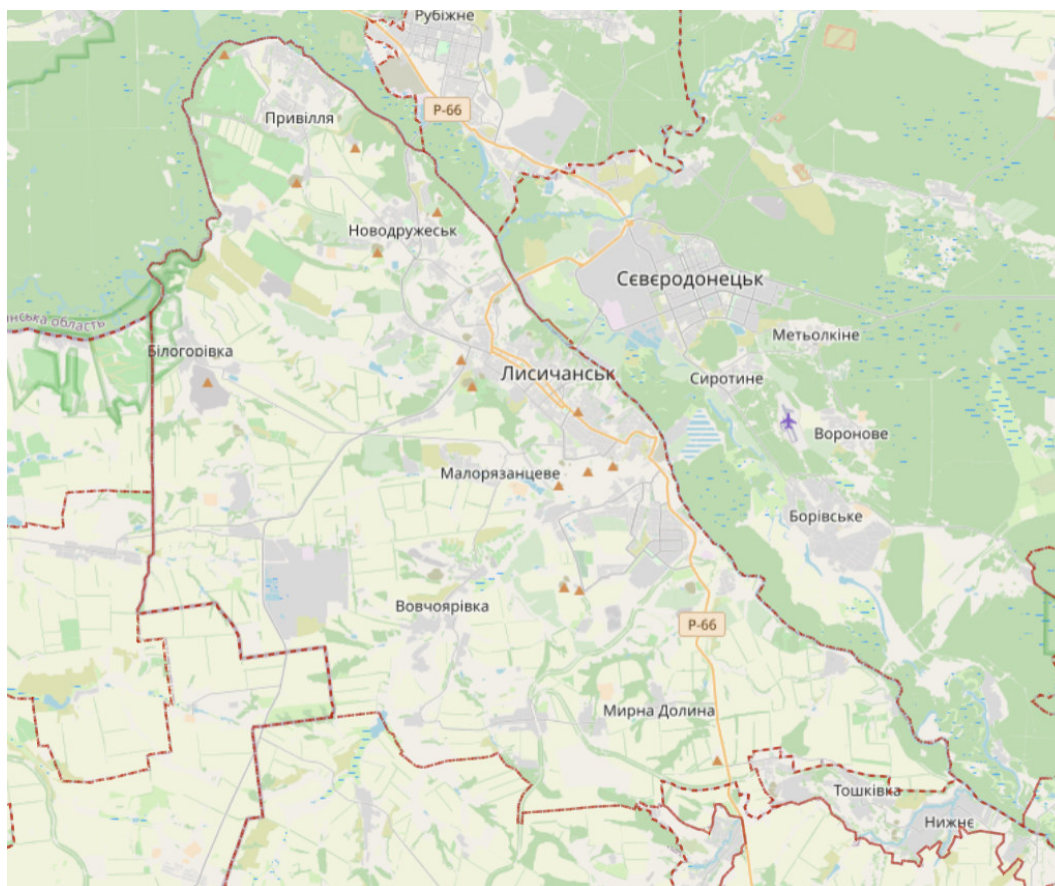

Рис. 1 – Викопіювання з карти <https://kadastr.live/>

За даними сайту «Децентралізація» загальна площа території громади становить 406,7 км², чисельність населення громади: 115273, кількість населених пунктів 17 (посилання на загальнодоступне джерело інформації - <https://decentralization.ua/newgromada/4158>).

Нижче в таблиці 2.1 наведені відомості щодо населених пунктів, що увійшли у склад громади.

Таблиця 2.1. Склад територіальної громади
Склад територіальної громади (дані на 01.01. 2020 рік)

Назви населених пунктів що входять до складу громади	Площа, кв. км	Чисельність населення, осіб на
м. Лисичанськ	76,03	96161
м.Новодружеськ	13,56	6926
м.Привілля	6,05	6826
Смт Білогорівка	3,904	837
Село Золотарівка	4,076	412
Село Шипилівка	2,724	489
Село Верхньокам'янка	2,597	134
Смт Малорязанцеве	9,284	719
Селище Тополівка	1,838	60
Селище Лисичанський	2,862	465
Смт Мирна Долина	1,995	291
С. Біла Гора	1,607	188
Селище Лоскутівка	3,157	560
Селище Підлісне	2,209	321
Село Рай-Олександрівка	0,627	50
Село Устинівка	1,076	79
СмтВовчоярівка	14,179	755
Разом	147,775	115 273

2.2 Фізико-географічне розташування

Місто Лисичанськ та населені пункти територіальної громади розташовані в північно-західній частині Луганської області, на території Северодонецького району, на правому березі річки Сіверський Донець. Місто розкинулось на північних відрогах Донецького кряжа, що нависають над річкою, тому рельєф складається як із пагорбів і височин, так і з лоцин, балок і долин.

Донецький кряж був сформований потужними товщами осадових порід стародавніх морів, що колись існували тут. Найвища точка — Могила Мечетна — 367 м. Найхарактернішою рисою кряжу є чергування пагорбкуватих водороздільних площин з глибокими крутобережними річковими долинами і сухими балками. У долині річок Міус і Нагольна висота Донецького кряжу знижується, і східні схили переходять у Приазовську берегову рівнину.

На північ зниження проходить поступово і до Сіверського Дінця обривається стрімким виступом, утворюючи мальовничий правий берег річки.

2.3 Природно-кліматичні умови

За кліматичними умовами територіальна громада розташована в II (Північно-західному кліматичному районі) за картою кліматичного районування території (ДСТУ–Н Б В.1.1 – 27:2010 «Будівельна кліматологія. Захист від небезпечних геологічних процесів, шкідливих експлуатаційних впливів, від пожежі»).

Клімат помірно континентальний з відчутними посухами. Середня температура найтеплішого місяця червня +21 °С і найхолоднішого січня –7 °С. Вітри переважно східні і південно-східні.

Максимальна середньорічна кількість опадів (550 мм) випадає в найбільш піднятій частині Донецького кряжу. На більшій частині території області середньорічна кількість опадів становить 400—500 мм. Дощі часто випадають у вигляді короткочасних злив. Зима порівняно холодна, з різкими східними і південно-східними вітрами, відлигами і ожеледицями, малосніжна.

Весна — сонячна, тепла, нерідко супроводжується сухими східними вітрами, заморозками. Літо спекотне, друга половина його — помірно суха. Осінь сонячна, тепла, суха.

2.4 Стан атмосферного повітря

Стан навколишнього природного середовища є сьогодні однією з найгостріших соціально-екологічних проблем, що прямо чи опосередковано стосується кожної людини. В основному виділяють три джерела забруднення атмосферного повітря: промислове, побутове, транспорт. На рівень забруднення атмосферного повітря міст впливає обсяг викидів забруднюючих речовин в атмосферу. Від підприємств в атмосферу надходять різні шкідливі речовини переважно у вигляді газу та пилу. Пил, навіть у незначній кількості, впливає на рівень забруднення повітря. Основними забруднюючими речовинами, що надходять у повітря від забруднюючих джерел становлять: діоксид сірки, діоксид азоту, оксид вуглецю. Рівень забруднення атмосферного повітря міст залежить від географічного розташування міста (планування вулиць, висоти споруд, зелених масивів) та метеорологічних умов (вітру, опадів, туманів).

Найбільшими забруднювачами довкілля Лисичанської територіальної громади за обсягом викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами у 2014-2021 роках були підприємства ТОВ «ДТЕК Східенерго» ПАТ «Лисичанськвугілля», ДП «Первомайськвугілля», ПрАТ «Лисичанська нафтова інвестиційна компанія» та ПАТ «Лисичанський склозавод «Пролетарій».

З початку січня та до 24 лютого 2022 року відбір проб атмосферного повітря Луганським обласним центром з гідрометеорології Державної служби України з надзвичайних ситуацій у містах Лисичанськ проводився по наступним забруднюючим речовинам: пил, діоксид сірки, оксид вуглецю, діоксид азоту, хлористий водень, аміак, формальдегід та анілін. Перевищення максимально разових гранично допустимих концентрацій забруднюючих домішок у січні, лютому 2022 року не спостерігалось.

Надалі, через збройну агресію РФ та у зв'язку з окупацією Луганської області, систематичні спостереження за станом атмосферного повітря міст Луганської області не проводилися.

За інформацією ДУ «Луганський обласний центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України», моніторингові дослідження за станом атмосферного повітря на частині території Луганської області, що була підконтрольною владі України до вторгнення РФ в Україну, 24.02.2022 здійснювались в м. Лисичанськ на стаціонарних постах на відповідність нормативам, встановленими Гігієнічним регламентом «Гранично допустимі концентрації хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі населених місць», затвердженим наказом МОЗ України від 14.01.2020 № 52, за методиками дослідження РД 52.04.186-89 «Руководство по контролю за забруднення атмосфери».

В м. Лисичанську стан атмосферного повітря досліджувався на СП № 3 (проспект Перемоги, 157) за вмістом ангідриду сірчистого, азоту діоксиду, аміаку і вуглецю оксиду (визначався їх вміст за середньодобовими концентраціями). Усього досліджено 138 проб атмосферного повітря, із них в 1,4% досліджених проб виявлено перевищення ГДК с.д. Перевищення ГДК с.д. виявлено за вмістом сірчистого ангідриду в 8,7% (2 із 23) досліджених проб.

Таблиця 2.2 Рівні забруднюючих речовин в атмосферному повітрі

Луганський обласний центр з гідрометеорології				
Назва забруднюючої речовини	Номер пункту спостережень	Річне середнє значення забруднюючої речовини	Зафіксовані перевищення граничних рівнів або цільових показників забруднюючих речовин	Зафіксовані перевищення інформаційного або порогів небезпеки забруднюючих речовин
1	2	3	4	5
Тверді частки	ПСЗ № 1 м. Лисичанськ, вул. Соборна, 89 ПСЗ № 2 м. Лисичанськ, пр-т Перемоги, 157	0,07*	-	-
Діоксид сірки	-	0,037*	-	-
Оксид вуглецю	-	1,3*	-	-
Діоксид азоту	-	0,04*	-	-
Хлористий водень	-	0,04*	-	-
Аміак	-	0,01*	-	-
Формальдегід	-	0,006*	-	-

Державна установа «Луганський обласний центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України»**

Азоту діоксид	СП № 3 м. Лисичанськ пр. Перемоги, 157	0,0065 мг/м ³	-	-
Ангідрид сірчистий	-	0,026 мг/м ³ (8,7% проб > ГДКс.д.)	-	-
Аміак	-	0,0249 мг/м ³	-	-
Вуглецю оксид	-	2,9 мг/м ³	-	-

*середньорічна концентрація, мг/м³; дані за січень 2022 року;

** - моніторинг за станом атмосферного повітря відповідно до «Порядку здійснення моніторингу атмосфери», затвердженого постановою КМУ від 14.08.2019 №827 «Деякі питання здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря» (далі – постанова КМУ) з визначенням граничних величин, цільових показників та рівнів забруднювальних речовин від короткочасного впливу на здоров'я населення (поріг небезпеки, інформаційний поріг) через відсутність сучасних пунктів (приладів) спостереження автоматичного фіксування рівнів забруднювальних речовин та визначення їх концентрацій через відповідні проміжки часу (протягом 1 години, 3-и послідовні години, 24 години, тощо) за переліком забруднювальних речовин додатку 2 список А (13 обов'язкових до дослідження речовин: озон, бензол, бенз(а)пірен, кадмій, нікель, тощо) не здійснювався. У зв'язку з цим, надати оцінку щодо зафіксованих перевищень граничних величин, цільових показників, порогу небезпеки досліджуваних речовин у відповідності до вимог постанови КМУ не має можливості.

Необхідно зазначити, що в ході бойових дій на території Северодонецького району протягом 2022 року виникали надзвичайні ситуації, пов'язані з забрудненням атмосферного повітря, ґрунтів, поверхневих водоем в результаті знищених лісових масивів в Северодонецькому та Щастинському районах і зелених зон на території міст Северодонецька, Рубіжного, Лисичанська, а також руйнування промислових об'єктів хімічної і інших галузей промисловості та об'єктів комунальної інфраструктури. Лісові пожежі та пошкодження екологічно небезпечних об'єктів призводили до високого забруднення атмосферного повітря, рівні яких неможливо оцінити у зв'язку із відсутністю моніторингових спостережень в населених пунктах та на інших територіях у зв'язку з тим, що більшість території області тимчасово окупована збройними формуваннями країни-агресора та знаходиться в зоні бойових дій (безпосереднього вогневого контакту з ворогом), під постійним артилерійсько-мінометним вогнем ворога.

2.5 Водні ресурси

Місто Лисичанськ та населені пункти територіальної громади розміщені на правому березі річки Сіверський Донець - основної і найбільшої річки області довжиною 1073 км, з яких 233,9 км перетинають область з північно-західного у південно-східному напрямку.

Загальна водозбірна площа річок басейну Сіверського Дінця становить 18,07 тис.км², де протікають 5 з 7-ми середніх річок, це лівобережні притоки – Красна, Айдар, Деркул, Півна та верхня частина Луганки, загальною довжиною 514,5 км, та 50 малих річок загальною довжиною 1150,6 км. (рис. 3).

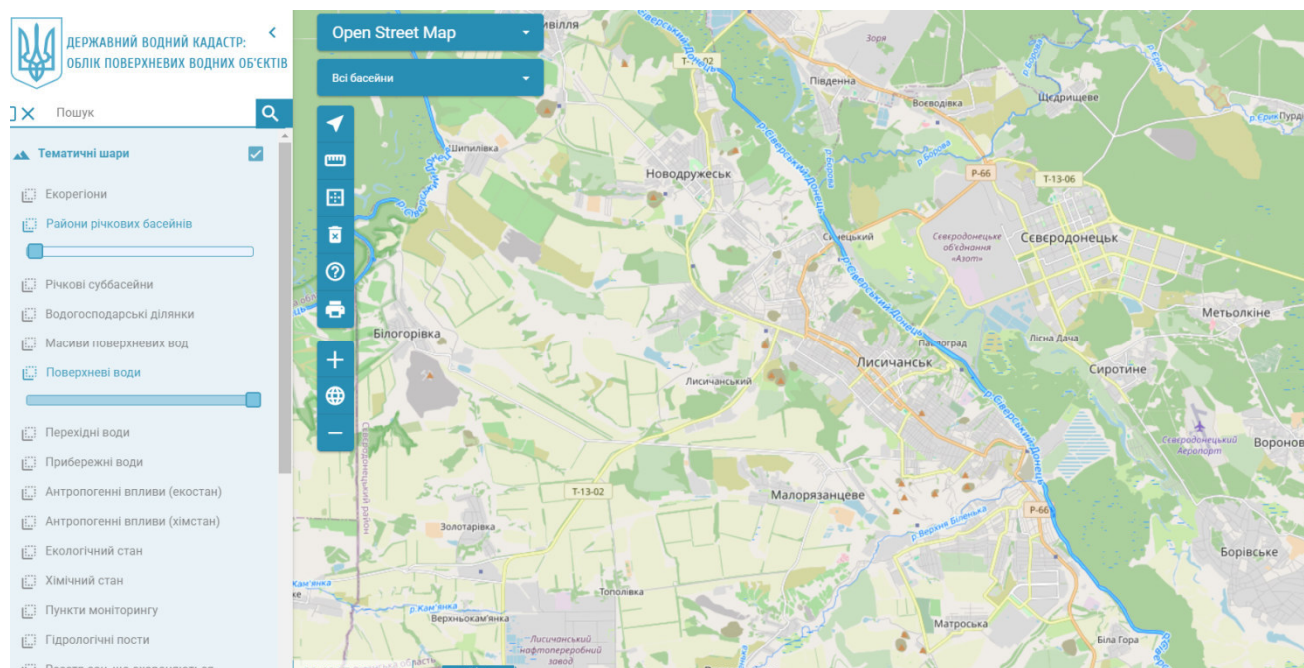

Рис. 3 – Випокіювання з Геопорталу Державний водний кадастр України

Сіверський Донець – основна водна артерія області, його основні притоки мають важливе народногосподарське значення, які є не тільки джерелами питного та технічного водопостачання, а й приймачами стічних вод підприємств промислового, комунального та сільськогосподарського господарств, шахтних вод. Крім цього, річки мають суттєве ландшафтно-утворююче та рекреаційне значення: у містах, селах та поблизу населених пунктів, це – місця масового відпочинку місцевого населення.

Частина малих річок на окремих ділянках своєї довжини є магістральними каналами меліоративних систем, у межах яких ці річки зарегульовані шлюзами - регуляторами для обводнення меліорованих земель у літній період.

У річкових долинах підконтрольної частини території області (до 24.02.2022) налічувалось 291 природне озеро, з яких 85 мають власну назву, та експлуатуються штучно створені 46 водосховищ і 218 ставків, загальний об'єм яких складає 192,512 млн м³.

У зв'язку зі збройною агресією Російської Федерації моніторингові спостереження за якістю води р. Сіверського Дінця здійснювались тільки протягом січня-лютого 2022 року. Досліджено по 1-й пробі в створі контролю (ковш) Західної Фільтрувальної станції за мікробіологічними, паразитологічними та санітарно-хімічними показниками, відхилень від вимог санітарного законодавства не встановлено.

Таблиця 2.3 Скидання зворотних вод та забруднюючих речовин основними водокористувачами-забруднювачами поверхневих водних об'єктів

Найменування водокористувача-забруднювача	Наявність, потужність (м ³ /добу), ефективність використання (використання потужності) очисних споруд	2020 рік			2021 рік			2022 рік *		
		об'єм скидання зворотних вод, тис.м ³	у тому числі об'єм скидання забруднених зворотних вод, тис.м ³	кількість забруднюючих речовин, що складаються разом із зворотними водами, т	об'єм скидання зворотних вод, тис.м ³	у тому числі об'єм скидання забруднених зворотних вод, тис.м ³	кількість забруднюючих речовин, що складаються разом із зворотними водами, т	об'єм скидання зворотних вод, тис.м ³	у тому числі об'єм скидання забруднених зворотних вод, тис.м ³	кількість забруднюючих речовин, що складаються разом із зворотними водами, т
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
(водний об'єкт)										
ПАТ Лисичанський склозавод «Пролетарій»	1,241	0,186	0,186	135,437	0,224	0,179	132,57	-	-	-
ТДВ «Лисичанський желатиновий завод»	1,825	0,588	0,588	1391,399	0,620	-	1481,0966	-	-	-
Лисичанське комунальне спеціалізоване підприємство «Лисичанськводоканал»	19,27	3,036	3,036	1091,2956	2,926	2,926	1042,1939	-	-	-

*згідно із Законом України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» фізичні особи, фізичні особи-підприємці, юридичні особи подають облікові, фінансові, бухгалтерські, розрахункові, аудиторські звіти та будь-які інші документи, подання яких вимагається відповідно до норм чинного законодавства в документальній та/або в електронній формі, протягом трьох місяців після припинення чи скасування воєнного стану або стану війни за весь період неподання звітності чи обов'язку подати документи. У зв'язку із цим, інформація щодо скидання зворотних вод та забруднюючих речовин основними водокористувачами-забруднювачами поверхневих водних об'єктів використання води за видами економічної діяльності за 2022 рік відсутня.

2.6 Земельні ресурси

Землі Лисичанської міської територіальної громади розташовані в Західній частині Луганської області. Загальна площа земель Лисичанської міської територіальної громади: 406,7 км²км².

Ґрунтовий покрив земель громади різноманітний: на півночі найбільш поширені дерново-підзолисті, на півдні — родючі чорноземні й сірі лісові.

Рисунок 4. Викопіювання з карти ґрунтів Луганської області.

Промислова діяльність в різних галузях призводить до забруднення літосфери, а це відноситься до ґрунтів. Основним критерієм оцінки екологічного стану сільськогосподарських угідь є рівень родючості ґрунтів, як основа функціонування цієї категорії земель. Тривале використання земель для сільськогосподарської діяльності без належних агротехнічних заходів призвело до фізико-хімічної деградації ґрунтів, у тому числі до зниження вмісту гумусу та агрохімічних показників, що призводить до втрати врожаю і до загострення продовольчої проблеми.

Таблиця 2.4 Дані структури земельного фонду, водні ресурси, лісовий фонд

Найменування показника	Лисичанськ, площа, га	Нводружеськ, площа, га	Привілля, площа, га	Малорязанцеве, площа, га	Вовчоярівка, площа, га	Білогорівка, площа, га	Всього, площа, га
Сільськогосподарські землі, у тому числі:	1824,9394	271,8685	134,0810	6117,7400	1382,5280	5830,02	15561,1769
рілля	689,7372	98,2493	46,2042	3446,9127	819,2400	3328,00	8428,3434
багаторічні насадження	1127,8186	173,6192	87,8768	606,2000	33,8700	455,1000	2484,4846
сіножаті	0,3619			13,4900	82,5380	4,3000	100,6899
пасовища				1342,2957	379,7000	1368,12	3090,1157
Землі лісгосподарського призначення, у тому числі:	438,0000	816,0000	1,0000	759,3900	324,2200	1572,6612	3911,2712
лісові землі	435,0000	814,0000		740,1600	315,5700	1319,0360	3623,7660
чагарники	3,0000	2,0000		19,2300	8,6500	253,6252	286,5052
Забудовані землі, у тому числі:	2562,0097	219,4142	127,2788	944,5479	349,0560	1489,4248	5691,7314
землі житлової та громадської забудови	639,5355	78,7865	46,2107	191,0391	20,5804	45,2953	1021,4475
Землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення	957,0447	96,0940	6,2257	610,0012	274,9390	1332,2802	3276,5848
Заповідні землі	20,0000					392,9999	412,9999
Землі водного фонду	149,0748	27,0000	20,0000	31,0400	47,9134	74,8000	349,8282

2.7 Освіта, культура, спорт та молодіжна політика

Освіта. Станом на 01.01.2024 мережа закладів загальної середньої освіти Лисичанської міської територіальної громади становить 24 навчальних заклади, в яких навчаються 6370 учнів у 287 класах, в тому числі 66 інклюзивних класів для 111 дітей з особливими потребами. У 2023-2024 навчальному році першокласниками, які обрали саме наші заклади освіти, стали 203 дитини.

З 19.07.2023 в одинадцяти закладах дошкільної освіти Лисичанської міської територіальної громади функціонують 16 груп для дітей дошкільного віку. Відповідно до заяв батьків про згоду отримувати дошкільну освіту в дистанційному режимі, групи відвідує 206 дітей. Діти отримують дошкільну освіту у синхронному та асинхронному режимі. Робота дошкільного закладу організована за допомогою Zoom конференцій та у meet.google. Матеріали занять та інших заходів викладаються на сайтах закладів дошкільної освіти та у соціальних мережах.

Всі учасники освітнього процесу (діти, їх батьки та педагоги) отримують психологічний супровід та допомогу від практичних психологів, які також діють у дистанційному режимі. Практичними психологами розроблені графіки сумісних з вихователем, індивідуальних та підгрупових занять, створена сторінка у Facebook «Ти не сам», та індивідуальні блоги практичних психологів. Діє система індивідуального психологічного консультування.

КУ «Інклюзивно-ресурсний центр Лисичанської міської територіальної громади Луганської області» та КУ «Центр професійного розвитку педагогічних працівників Лисичанської міської територіальної громади Луганської області» працюють в дистанційному режимі та виконують свої основні функції щодо взаємодії з батьками та педагогами громади.

Управління освіти забезпечує проходження педагогічними працівниками закладів курсів підвищення кваліфікації на базі Луганського інституту післядипломної педагогічної освіти. До проходження курсової перепідготовки залучено близько 200 працівників.

Триває атестація педагогічних та керівних кадрів, комісією II рівня охоплено 32 педагога.

У 2023 році документи про базову загальну середню освіту отримали 726 учнів, з яких 66 – з відзнакою. Документи про повну загальну середню освіту одержали 419 випускників закладів освіти, з яких 26 нагороджені золотою медаллю «За високі досягнення у навчанні» та 19 – срібною медаллю «За досягнення у навчанні».

З метою виявлення і розвитку творчо обдарованої учнівської молоді, виховання шанобливого ставлення до державної мови 11 листопада 2023 року відбувся II (у межах ТГ) етап XXIV Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика для учнів 3-11 класів та 12 листопада 2023 року в дистанційному форматі було проведено II (у межах територіальної громади) етап XIV Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка для учнів 5-11 класів. У конкурсах узяли участь 248 учнів-переможців I (шкільного) етапу (92 учасники мовно-літературного конкурсу імені Тараса Шевченка та 156 учасників конкурсу з української мови імені Петра Яцика). За результатами проведення III (обласних) етапів учні закладів загальної середньої освіти Лисичанської міської територіальної громади посіли 11 призових місць.

З 20 квітня по 2 травня 2023 року заклади загальної середньої освіти Лисичанської міської територіальної громади взяли участь у I етапі Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»). У грі брали участь 28 роїв різних вікових груп з 22

шкіл громади. За результатами участі в II (обласному) етапу Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»), який проходив у Луганській області в травні 2023 року, чотири рої закладів загальної середньої освіти Лисичанської міської територіальної громади стали переможцями гри. У серпні 2023 року в Закарпатті відбувся всеукраїнський етап гри, у якому взяли участь джури рою «Соколики» Лисичанського ліцею № 27.

В грудні 2023 року забезпечено новорічними подарунками 314 учнів закладів загальної середньої освіти, батьки яких були/є Захисниками і Захисницями України на загальну суму 78890,92 грн.

Учні з числа дітей, які потребують особливої уваги та підтримки (60 першокласників, 36 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, 7 дітей з малозабезпечених родин, 7 – батьки, яких загинули під час виконання службових обов'язків та 34 дитини з інвалідністю) забезпечені канцелярськими наборами на загальну суму 88816 грн.

За ініціативи БФ «Восток СОС» учнів закладів загальної середньої освіти № 3, 7, 5, 24, 28 та 29 Лисичанської міської територіальної громади з числа ВПО забезпечено понад 500 канцелярськими наборами.

Здійснюється робота щодо забезпечення учнів та педагогічних працівників технічними засобами навчання, триває співпраця з міжнародними організаціями та фондами, Міністерством освіти та науки України, Департаментом освіти та науки ОДА. Кількість отриманих від різних організацій технічних засобів для дистанційного навчання (ноутбуки, планшети, тощо) станом на 31.12.2023 складає: для учнів – 872 одиниці, для педагогічних працівників – 439.

Спортивна сфера. З початком повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України, окупацією Лисичанської міської територіальної громади, призвело до призупинення навчально-тренувального процесу в підпорядкованому КЗ «Лисичанська міська дитячо-юнацька спортивна школа». З 01.08.2023 та 01.02.2024 з тренерами-викладачами КЗ «Лисичанська МДЮСШ» призупинені трудові відносини до закінчення воєнного стану.

Проведення загальноміських заходів з фізичної культури, молодіжної політики та національно патріотичного виховання - призупинено. Підготовка спортивного резерву призупинено. Матеріально-технічна спортивна база пошкоджена та зруйнована.

Культура. У 2023 році збережена мережа комунальних закладів культури, яка складає 10 комунальних закладів, до складу яких увійшли 37 закладів культури у якості філій. Штатна чисельність протягом зазначеного періоду скоротилась майже на 98 осіб, і станом на 01.01.2024 складає 284 особи, 19 з яких працюють дистанційно.

Діяльність відділу культури протягом 2023 року була спрямована на залучення позабюджетних коштів через грантову діяльність задля забезпечення надання культурних послуг внутрішньо-переміщеним особам Луганщини на базі гуманітарних хабів.

Так, протягом року було підготовлено 6 грантових заявок, 3 з яких підтримано.

До забезпечення надання культурних послуг внутрішньо-переміщеним особам залучено 6 фахівців закладів культури, у т.ч. 1 – у центрі накопичення та видачі гуманітарної допомоги №1 у м. Дніпро та 5 – у м. Києві. Протягом року ними надано 1228 послуг, у тому числі 1139 занять в інтеграційному музичному клубі з елементами арт терапії «Музика творить дива».

Через воєнний стан, тимчасову окупацію територій громади, простій комунальних закладів культури планування розвитку галузі не є можливим. Основним завданням відділу культури на 2024 рік є збереження мережі закладів культури.

2.8 Об'єкти природно-заповідного фонду

В межах території Лисичанської міської територіальної громади знаходиться наступні об'єкти природно – заповідного фонду:

✓ Лісовий заказник місцевого значення «Білогорівський» - заказник розташований в Попаснянському районі Луганської області за межами населених пунктів на території, яка, за даними державного земельного кадастру, враховується у Білогорівській селищній раді, на території кварталів 140–144 (лісовпорядкування 1993 року) Сіверськодонецького лісництва Державного підприємства «Сіверськодонецьке лісомисливське господарство». Під час російської збройної агресії проти України (2014–2015) на території заказника велися бої, в результаті чого він був пошкоджений пожежами. Лісовий заказник «Білогорівський» має площу 344,0 га (рис. 8.)

✓ Лісовий заказник місцевого значення «Золотарівський» - заказник розташований в Попаснянському районі Луганської області, на території кварталу 145 (лісовпорядкування 1993 року) Сіверськодонецького лісництва Державного підприємства «Сіверськодонецьке лісомисливське господарство» за межами населених пунктів, на території, яка, за даними державного земельного кадастру, враховується у Білогорівській селищній раді. Лісовий заказник «Золотарівський» має площу 59,0 га (рис. 8.)

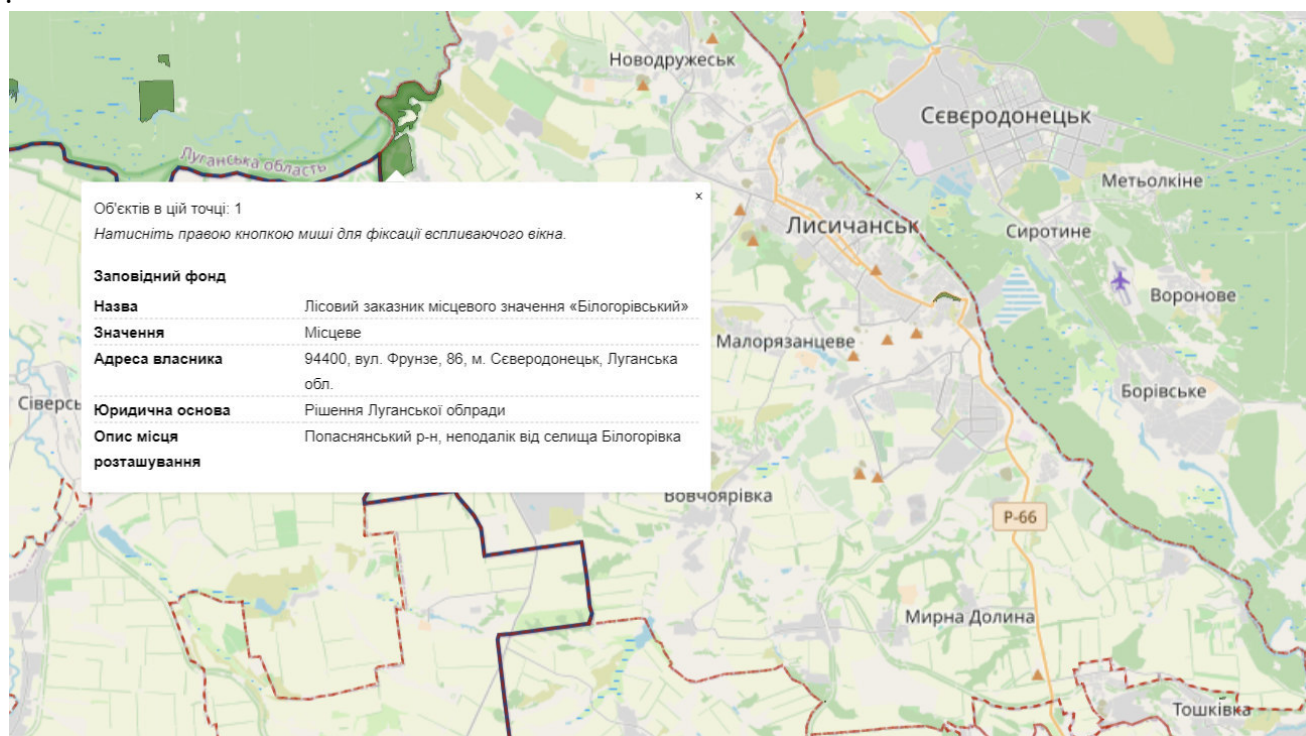

Рис. 5 – Розташування об'єкту ПЗФ – Лісовий заказник місцевого значення «Білогорівський»

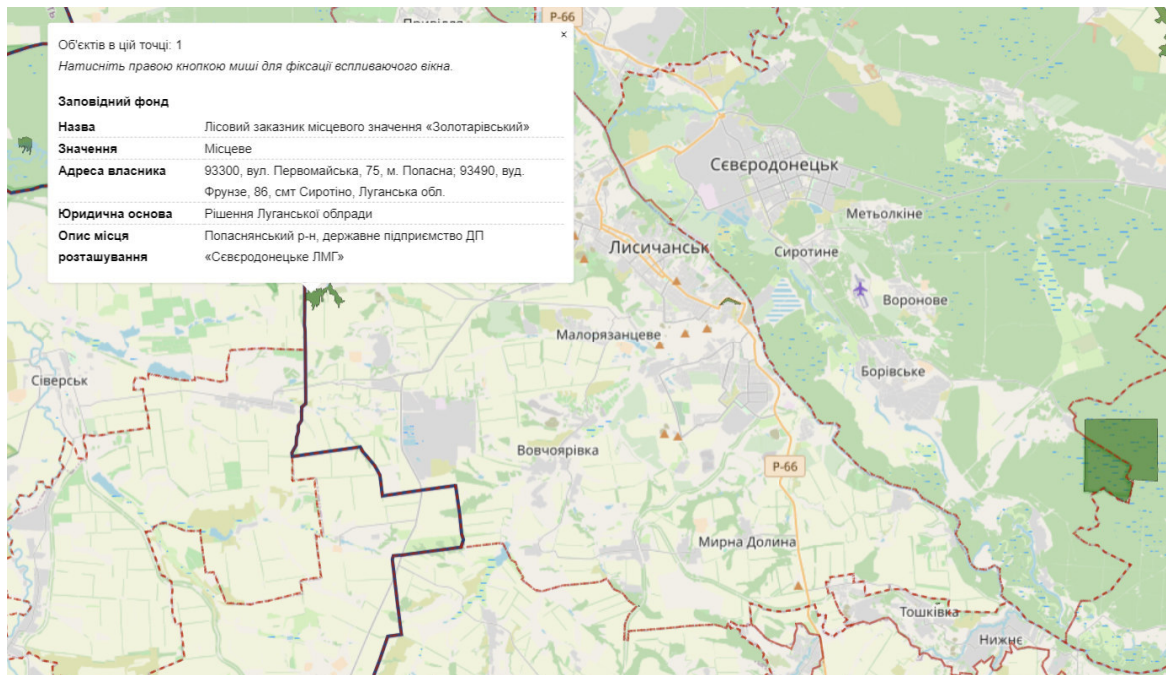

Рис. 6 – Розташування об'єкту ПЗФ – Лісовий заказник місцевого значення «Золотарівський»

Починаючи з 24.02.2022 та по теперішній час, переважна більшість території Луганської області тимчасово окупована збройними формуваннями країни-агресора. Територія області підконтрольна Уряду України знаходиться в зоні бойових дій (безпосереднього вогневого контакту з ворогом) або під постійним артилерійсько-мінометним вогнем ворога. У зв'язку із чим, заходи, з 24.02.2022 щодо формування екологічної мережі, не проводились.

Для збереження природної фауни, флори та типів природних оселищ створена Смарагдова мережа (EmeraldNetwork) Європи. Українська частина Смарагдової мережі Європи розробляється з 2009 року.

Через територію громади проходить Смарагдова мережа Kremnski Lisu (код території UA0000069) (рис. 7).

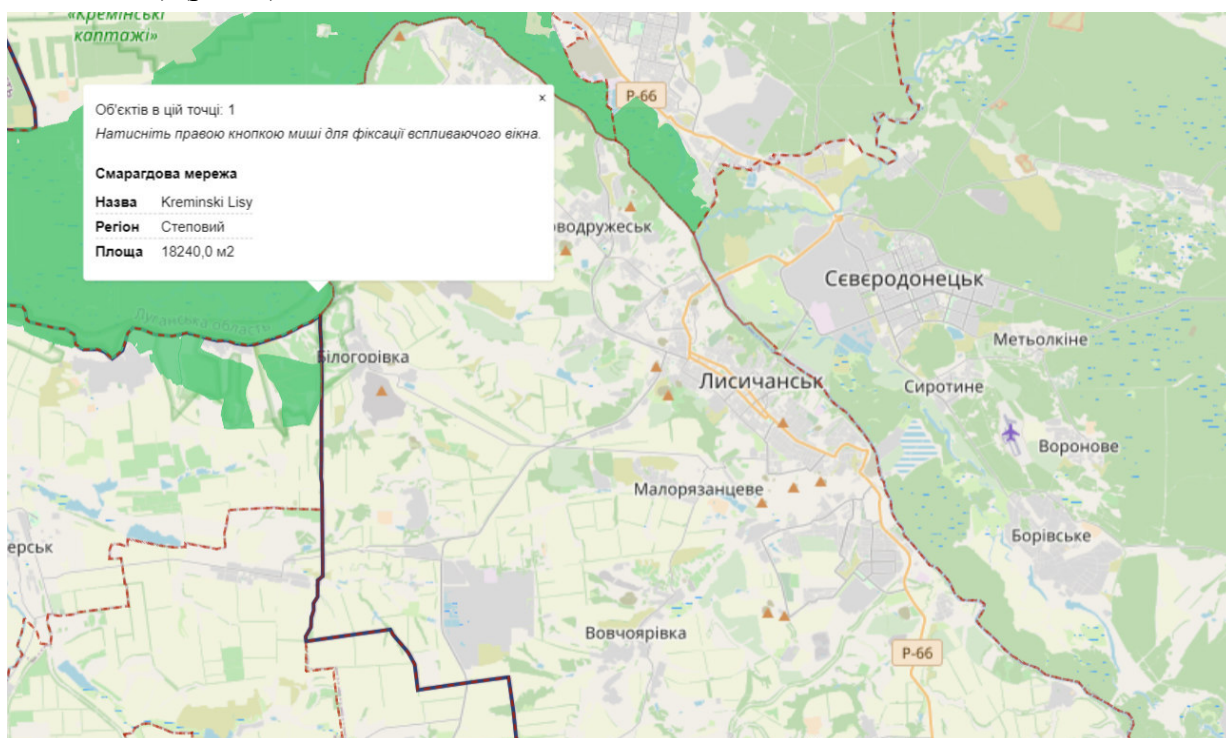

Рис. 7 – Розташування території Смарагдової мережі

Флора і фауна та біорізноманіття

Відповідно до «Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування», затверджених Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України № 705 від 18.10.2023 рекомендовано використання даних з доступної публічної офіційної інформації. Оскільки у вільному доступі відсутня детальна інформація щодо флори і фауни на території Лисичанської міської територіальної громади, прийнято рішення про використання узагальненої інформації по Луганській області.

Станом на 24 лютого 2022 р., загальна кількість судинних рослин Луганської області – 1838 видів. З них до Червоної книги України занесені 118 видів. Підлягають особливій охороні на території області ще 167 видів.

Фауна Луганської області до повномасштабного вторгнення характеризувалась значним різноманіттям. У тваринному світі представлено лісові, степові й навіть напівпустельні види. У зоогеографічному відношенні Луганська область належить до Донецької підділянки Східної степової (Приазовської) ділянки Азово-Чорноморського району Понтіїського округу Степової провінції Аридної Середземно-Центральноазійської підобласті Палеоарктичної області (Природно-Заповідний фонд, 2013 р.)

Отже, 153 види тварин, що були знайдені на території області за всі роки досліджень, занесені до Червоної книги України (2021), до Європейського червоного списку – 40 видів, 332 види охороняються згідно з Бернською конвенцією.

Більша частина раритетних видів тварин мешкала на територіях природно-заповідного фонду області (заповідниках, національних парках, заказниках тощо), зокрема в чотирьох відділеннях Луганського природного заповідника НАН України.

2.9 Поводження з відходами

9 липня 2023 року набув чинності Закон України «Про управління відходами». Цей документ запускає реформу управління відходами. На даний час на виконання вимог Закону України «Про управління відходами» для керування в роботі з управління відходами набрали чинності наступні постанови Кабінету Міністрів України:

- постанова КМУ від 11.08.2023 № 835 «Про затвердження Правил надання послуги з управління побутовими відходами та типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами»;

- постанова КМУ від 30.07. 2023 № 667 «Про затвердження Порядку розроблення та затвердження регіональних планів управління відходами»;

- постанова КМУ від 05.09.2023 № 947 «Про затвердження Порядку розроблення, погодження та затвердження місцевих планів управління відходами».

Одним із значних факторів забруднення навколишнього середовища залишаються відходи. Окрему проблему становлять відходи добування кам'яного вугілля – породні відвали шахт. Тільки на підконтрольній уряду частині території області (до 24.02.2022), за наявною інформацією, було розташовано 72 породні відвали (57–закриті). За весь період експлуатації накопичено мільйони (більше 90 млн т) тон відходів вуглевидобувної промисловості.

Найбільш екологічно-небезпечним об'єктом області був полігон для видалення промислових відходів I-IV небезпеки хімічних підприємств Лисичано-Рубіжанського регіону, розташований у Попаснянському районі поблизу с. Вовчоярівка. Як і всі полігони, що експлуатувались з часів СРСР, Вовчоярівський (Фугарівській) полігон мінімально захищав доквілля від впливу відходів. При цьому на полігоні протягом багатьох десятиріч упереміш

складувались сотні видів відходів, значна частина яких відноситься до I-III класів небезпеки.

Також склалася критична ситуація, пов'язана з поведженням з твердими побутовими відходами (далі – ТПВ), які не перероблялись, а лише видалялись на легальних і нелегальних звалищах, що призводило до техногенного навантаження на землю та поглиблення екологічної і гуманітарної кризи в регіоні. Поведження з ТПВ у області складалося переважно із системи збору відходів від населення, вивезення та захоронення на полігонах та звалищах. Сміттесортувальних та сміттєпереробних заводів або комплексів у регіоні не було. Враховуючи середній морфологічний склад побутових відходів, час їх біологічного розкладу займає сотні років. Тобто, при збереженні існуючої моделі поведження з відходами, площі полігонів та обсяги накопичених ТПВ будуть тільки зростати.

Щороку на території області утворювалось близько 703 тис. м³ ТПВ, які збирались і вивозились на полігони побутових відходів, більшість із яких не відповідали екологічним та санітарним нормам, перш за все, через недотримання технології їх розміщення, а саме: відсутність процесу ущільнення та пересипання інертним шаром, не забезпечувались заходи зі збору та знешкодження фільтрату, не організовувались відведення зливових стоків, не вівся контроль за впливом на навколишнє природне середовище.

Централізованою системою зі збирання ТПВ було охоплено близько 68,6% населення області. Така система поведження з ТПВ у більшості населених пунктів відсутня, а особливо у сільській місцевості, що призводило до утворення несанкціонованих сміттєзвалищ, які ставали джерелами забруднення ґрунтів, поверхневих та підземних вод та повітря.

Це становить екологічну небезпеку, адже забруднені води з таких звалищ потрапляють у поверхневі та/або підземні водні об'єкти. Зрозуміло, що на таких звалищах не ведеться жодного обліку кількості розміщених відходів, тому дуже важко оцінити реальну кількість ТПВ, що наразі накопичена на території області.

Особливу групу небезпечних відходів становили непридатні та заборонені до використання хімічні засоби захисту рослин (пестициди й отрутохімікати), які не можна використовувати за прямим призначенням внаслідок втрати властивостей, закінчення терміну придатності, заборони до застосування, втрати маркування чи змішування.

Станом на 24.02.2022 в області налічувалось 35,48 т заборонених чи непридатних хімічних засобів захисту рослин на території Старобільського та Северодонецького районів. У зв'язку з агресією РФ наявна інформація стосовно стану зберігання заборонених чи непридатних хімічних засобів захисту рослин відсутня.

Починаючи з 24.02.2022 та по теперішній час, переважна більшість території Луганської області тимчасово окупована збройними формуваннями країни-агресора. Територія області підконтрольна Уряду України знаходиться в зоні бойових дій (безпосереднього вогневого контакту з ворогом) або під постійним артилерійсько-мінометним вогнем ворога. Статистична звітність щодо загальної кількості відходів, утворених у 2022 році, відсутня. Згідно з пунктом 1 Закону України "Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни", фізичні особи, фізичні особи-підприємці, юридичні особи під час воєнного стану або стану війни та протягом трьох місяців після його припинення мають право не подавати статистичну та фінансову звітність.

Військові дії призвели до колосального руйнування промислових підприємств, житлових будинків, об'єктів соціальної сфери, інфраструктури та ін. У зв'язку з цим однією з гострих проблем в області стануть відходи від руйнувань.

Говорячи про проблему утилізації відходів від руйнації, слід зазначити, що у першу чергу вони потребують сортування. За своїм складом ці відходи відрізняються від будівель-

них відходів, адже містять металопластик і скло, матеріали оздоблення фасаду, армувальну сітку, мінеральну вату, матеріали внутрішнього оздоблення, стінові матеріали, покрівлю, побутові речі й уламки деревини — окремо всі ці залишки могли б бути використані, але в наявному стані, коли всі вони перемішані в завалах, потребують дуже ретельного сортування. Після сортування необхідно буде визначити групи матеріалів, які можуть бути використані повторно (наприклад, скло, метал, пластик, бетон), а які не підлягають переробці й потребують утилізації (наприклад, термдеформовані елементи теплоізоляції фасаду).

2.10 Здоров'я населення

Система охорони здоров'я до початку повномасштабного вторгнення у лютому 2022 року була представлена 2 закладами первинної медичної допомоги, 1 заклад вторинної медичної допомоги.

У зв'язку з військовою агресією РФ та тимчасовою окупацією громади, КНП «Лисичанська багатопрофільна лікарня» частково відновило свою діяльність у місті Дніпро. В умовах воєнного стану працівники медичного закладу продовжують надавати безкоштовну вторинну амбулаторно-поліклінічну медичну допомогу дорослому і дитячому населенню, в першу чергу внутрішньо переміщеним особам, що перемістилися з Луганської області, а також населенню міста Дніпро та Дніпропетровської області.

Діяльність ЗОЗ ґрунтується відповідно до основної мети: забезпечення надання якісної вторинної спеціалізованої медичної допомоги населенню.

В поліклініці КНП «Лисичанська багатопрофільна лікарня» проводяться: організований консультативний прийом пацієнтів лікарями-спеціалістами з кардіології, офтальмології, гінекології, травматології, загальних і інфекційних захворювань та дитячої педіатрії; комплексна ультразвукова діагностика внутрішніх органів і суглобів; забір біологічного матеріалу для лабораторних досліджень; лікувально - профілактичні процедури у маніпуляційному кабінеті. Також активно проводиться онлайн консультування різними спеціалістами закладу. Підприємство постійно розвивається, кількість послуг прогресивно зростає. Планується відкриття реабілітаційного та інсультного відділень для надання медичної висококваліфікованої допомоги населенню, тимчасово переміщеним особам, які постраждали під час військових дій, ветеранам війни, військовослужбовцям, які отримали поранення.

У зв'язку з військовою агресією РФ та тимчасовою окупацією громади, КНП «Центр первинної медико-санітарної допомоги № 1» та КНП «Центр первинної медико-санітарної допомоги № 2» частково відновив свою діяльність: КНП «ЦПМСД № 1» у Київській області, м. Вишневе та КНП «ЦПМСД № 2» у м. Вінниця. ЗОЗ надають первинну медичну допомогу згідно наказів МОЗ України від 19.03.2018 №503 «Про затвердження Порядку вибору лікаря, який надає первинну медичну допомогу, та форми декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу», від 19.03.2018 №504 «Про затвердження Порядку надання первинної медичної допомоги».

В умовах воєнного стану медичні працівники КНП «ЦПМСД» продовжують надавати безкоштовну первинну медичну допомогу дорослому і дитячому населенню, в першу чергу внутрішньо переміщеним особам, що перемістилися з Луганської області та інших регіонів України, а також населенню м. Вишневе, м. Вінниця.

Крім цього, медичні працівники усіх закладів охорони здоров'я ведуть амбулаторний прийом пацієнтів та внутрішньо переміщених осіб, незалежно від наявності або відсутності

декларації, в місцях компактного проживання ВПО, стаціонарних пунктах накопичення та видачі гуманітарної допомоги у приміщеннях гуманітарних хабів: в м. Дніпро, м. Київ, м. Львів, м. Івано-Франківськ, м. Кропивницький, м. Чернівці, м. Знам'янка, м. Обухів, м. Звягіль, м. Полтава, смт. Романів Житомирської області, с. Циблі Київської області.

Для повноцінного функціонування закладів та надання якісних медичних послуг, проводиться робота щодо удосконалення матеріально-технічної бази новим медичним та лабораторним обладнанням, придбання медичних виробів, лікарських засобів, створення комфортних умов для людей з особливими потребами.

Таблиця 2.5 Показники динаміки захворювань за основними видами захворювань Лисичанської міської територіальної громади на 2024 рік

ПОКАЗНИКИ	Од. виміру	2022 р. (факт)	2023 р. (факт)	Темп росту 2023 р. до 2022 р. %	2024 рік (прогноз)	Темп зростання прогнозних даних, %
Динаміка захворювань за основними видами захворювань:						
усі захворювання	випадків на 100 тис. нас.	106410,5	134635,2	126,52	54003,7	40,11
хвороби системи кровообігу	випадків на 100 тис. нас.	1895,1	20275,2	1069,87	1331,7	6,57
злаякісні новоутворення	випадків на 100 тис. нас.	214	446,5	208,64	34,1	7,64
активний туберкульоз	випадків на 100 тис. нас.	27,6	8,1	29,35	0	0,00
хвороби органів дихання	випадків на 100 тис. нас.	9189,4	8903,4	96,89	2322	26,08
хвороби органів травлення	випадків на 100 тис. нас.	2150,6	653,6	30,39	170,7	26,12
Кількість ВІЛ-інфікованих, що перебувають на обліку у медичних закладах на кінець року, осіб	осіб	397	360	90,68	330	91,67
Кількість хворих на СНІД, що перебувають на обліку у медичних закладах на кінець року, осіб	осіб	94	81	86,17	70	86,42
Рівень травматизму населення	випадків на 100 тис. нас.	238,1	48,7	20,45	51,2	105,13

2.11 Ймовірні зміни базового сценарію без здійснення планованої діяльності

Екологічні проблем регіону побудовані на оцінці екологічної ситуації області з використанням статистичних, соціально-економічних показників та показників стану навколишнього природного середовища.

Визначення ймовірності зміни поточного стану довкілля без здійснення задач Програми здійснювалось методом аналізу зміни показників забруднення основних факторів навколишнього середовища протягом останніх років.

Виходячи з вищевикладеного, аналізуючи динаміку та тенденцію забруднення компонентів навколишнього середовища, можна зробити висновок, що реалізація Програми та її заходів, які передбачають створення передумов переходу до сталого розвитку громади і досягнення екологічно збалансованого природокористування, яке направлено на зниження ресурсоемності виробництва, раціоналізацію процесів природокористування, стабілізацію та

покращення екологічної ситуації реалізацію екологічної політики, буде мати значний позитивний вплив на стан довкілля.

Поетапна реалізація Програми дозволить здійснити кроки у покращенні екологічної ситуації району, призведе до більш раціонального використання та відтворення природних ресурсів, поступового забезпечення екологічної безпеки та зниження рівня ризику виникнення надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру.

Таким чином, ймовірними можуть бути наступні сценарії:

а) якщо Програму не буде затверджено

Якщо Програма розвитку не буде ухвалена, стагнація в економіці та соціальному секторі регіону може призвести до накопичення екологічних викликів. Серед них, особливу увагу заслуговує знос комунального обладнання та поганий стан інфраструктури, що може створити ризики техногенного характеру. Це може спричинити сукупний ефект різних проблем, ускладнюючи екологічну кризу. Невирішеність цих питань загострить не тільки екологічну кризу, але й ускладнить розв'язання ключових соціальних проблем, перешкоджаючи збалансованому розвитку громади. Однією з головних загроз є проблеми з накопиченням та переробкою твердих побутових та промислових відходів, які без належного управління можуть викликати забруднення повітря, ґрунту та води, підриваючи природний потенціал регіону.

б) у разі прийняття Програми на територіях, які ймовірно зазнають впливу

У випадку ухвалення Програми, після впровадження запланованих дій відповідно до визначених стратегічних цілей та напрямів, очікується значне поліпшення умов проживання та здоров'я жителів Лисичанської міської об'єднаної територіальної громади.

в) зокрема щодо територій з природоохоронним статусом

У ході реалізації Програми не очікується появи нових екологічних проблем або ризиків, які б могли негативно вплинути на здоров'я населення. Також не передбачається шкідливих впливів на території зі статусом природоохоронних зон.

3. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА ЙОГО СТАНУ ЗДОРОВ'Я ЛИСИЧАНСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу у зв'язку з реалізацією Програми економічного і соціального розвитку Лисичанської територіальної громади на 2024 рік детально представлена у розділі 2. Актуальні екологічні проблеми розглянуті у розділі 4.

З 03.07.2022 року територія Лисичанської міської територіальної громади знаходиться у тимчасовій окупації та в зоні активних бойових дій, що зафіксовано наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 22.12.2022 № 309 «Про затвердження Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих російською федерацією» із змінами внесеними згідно з наказом Мінреінтеграції від 20.12.2023 № 363.

З початку повномасштабного вторгнення рф економіка територіальної громади не функціонує, таких масштабів руйнувань в місті не було з 1943 року. Країна-агресор з першого дня війни зосередила значні зусилля на руйнуванні об'єктів цивільної, критичної інфраструктури, виробництв та промислових комплексів, відновлення яких потребує значних інвестицій, зусиль та часу, а в деяких випадках буде неможлива. Тимчасова окупація Лисичанської міської територіальної громади призводить до кардинальної зміни структури економіки громади в цілому та зменшення потенціалу її розвитку після деокупації. Жодне промислове підприємство громади не відновило свою діяльність на підконтрольній Уряду України території, що насамперед не дозволило зберегти свої працевдатні колективи.

Повномасштабне вторгнення росії до України з 24 лютого 2022 року вже завдало та продовжує завдавати величезної шкоди людям та інфраструктурі населених пунктів, де тривають бойові дії та відбувається тимчасова окупація території. Також військові дії шкідливо впливають на стан довкілля, умови життєдіяльності населення та стан його здоров'я.

Зараз неможливо повністю оцінити вплив війни на довкілля громади через брак точної інформації. Проте точно зрозуміло: чим довше триває війна, тим більше шкоди вона завдасть довкіллю, і тим більше наслідків ми матимемо в майбутньому.

4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ПРОГРАМИ ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЛИСИЧАНСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА 2024 РІК

/зокрема щодо територій з природоохоронним статусом/

У контексті Програми після проведення детального аналізу стану екологічного середовища, було ідентифіковано ключові екологічні виклики для Лисичанської міської територіальної громади:

- Забруднення повітря від промислових підприємств, будівництва та транспорту;
- Потреба у відновленні та модернізації основних елементів інженерної інфраструктури, включаючи системи каналізації та водопостачання;
- Розвиток ефективної системи управління твердими побутовими та промисловими відходами;
- Збереження природних рослинних ресурсів та забезпечення необхідною площею зелених насаджень загального користування.;
- Необхідність проведення інвентаризації та паспортизації водних ресурсів в межах громади;
- Недостатність заходів щодо озеленення міського простору;
- Низький рівень екологічної освіти та обізнаності серед населення;
- Тимчасова окупація населених пунктів Лисичанської міської територіальної громади;
- Значні руйнування об'єктів цивільної, критичної інфраструктури, виробництв та промислових комплексів;
- Зменшення потенціалу щодо виконання Плану дій органів виконавчої влади з відновлення деокупованих територій територіальних громад, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.12.2022 № 1219-р;

Необхідно зазначити, що в ході бойових дій на території Сєверодонецького району протягом 2022 року виникали надзвичайні ситуації, пов'язані з забрудненням атмосферного повітря, ґрунтів, поверхневих водойм в результаті знищених лісових масивів в Сєверодонецькому та Щастинському районах і зелених зонах територій міст Сєверодонецька, Рубіжного, Лисичанська, а також руйнування промислових об'єктів хімічної і інших галузей промисловості та об'єктів комунальної інфраструктури. Лісові пожежі та пошкодження екологічно небезпечних об'єктів призводили до високого забруднення атмосферного повітря, рівні яких неможливо оцінити у зв'язку із відсутністю моніторингових спостережень в населених пунктах та на інших територіях у зв'язку з тим, що більшість території області тимчасово окупована збройними формуваннями країни-агресора та знаходиться в зоні бойових дій (безпосереднього вогневого контакту з ворогом), під постійним артилерійсько-мінометним вогнем ворога.

Сьогоднішній стан природного середовища виявляється важливою соціоекономічною проблемою, що безпосередньо чи опосередковано впливає на кожну людину. Це підкреслює важливість впровадження принципів сталого розвитку у громаді, які враховують сучасні потреби, не ставлячи під загрозу можливості майбутніх поколінь.

Захист довкілля та обдумане використання природних ресурсів є критичним для сталого розвитку суспільства. Основою життя та економіки є природні ресурси, тому їх збереження, відновлення та стале використання повинні бути забезпечені державою та громадськістю. Українська держава прагне підвищити рівень екологічної освіти і культури громадян, залучити громадськість до формування екологічної політики, виховувати новий природоохоронний менталітет, активізувати свідомість та активну позицію громадськості щодо розвитку екологічної політики.

Забезпечення права кожної людини на здорове та благополучне природне середовище стає ключовою складовою сталого розвитку України. У цьому контексті, важливим стає розробка та удосконалення систем моніторингу довкілля, а також всебічна оцінка стану природних компонентів. Такий підхід допоможе збільшити ефективність заходів, спрямованих на запобігання, зменшення та усунення негативних впливів антропогенної діяльності на навколишнє середовище.

5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ

/в тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосується документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування/

Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» (№ 1264-ХІІ від 25.06.91, зі змінами – редакція від 16.10.2020 р.), ст. 19 визначена компетенція виконавчих органів міських рад у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Виконавчі органи міської ради у галузі охорони навколишнього природного середовища в межах своєї компетенції:

- а) здійснюють реалізацію рішень відповідних рад;
- б) координують діяльність підприємств, установ та організацій, розташованих на території відповідно міста, незалежно від форм власності та підпорядкування;
- в) організують розробку місцевих екологічних програм;
- д) затверджують за поданням обласних державних адміністрацій з питань охорони навколишнього природного середовища для підприємств, установ та організацій ліміти використання природних ресурсів, за винятком ресурсів загальнодержавного значення, ліміти скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище, за винятком скидів, що призводять до забруднення природних ресурсів загальнодержавного значення або навколишнього природного середовища за межами міста;
- е) організують збір, переробку, утилізацію і захоронення відходів на своїй території;
- є) формують і використовують місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища у складі місцевих бюджетів;
- ж) погоджують поточні та перспективні плани роботи підприємств, установ та організацій з питань охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів;
- з) забезпечують систематичне та оперативне інформування населення, підприємств, установ, організацій та громадян про стан навколишнього природного середовища, захворюваності населення;
- и) організують екологічну освіту та екологічне виховання громадян;
- і) приймають рішення про організацію територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення.

Виконавчі органи міської ради можуть здійснювати й інші повноваження відповідно до цього та інших законів України.

Засади екологічної політики України визначені Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» (№ 2697-VIII від 28.02.2019). Закон передбачає інтегрування екологічних вимог під час розроблення і затвердження документів державного планування, галузевого (секторального), регіонального та місцевого розвитку.

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015), та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС. В Україні проведення СЕО регламентується Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» (№ 2354-VIII від 20.03.2018).

Юридичні засади поводження з водними ресурсами визначаються Водним кодексом України (№ 213/95-ВР від 06.06.1995) та іншими законодавчими актами, що були розроблені для забезпечення збереження, збалансованого й науково обґрунтованого використання та

відновлення водних ресурсів, захисту водних ресурсів від забруднення, зараження й виснаження, запобігання та пом'якшення негативного впливу, покращення екологічного стану водних об'єктів і захисту прав водокористувачів.

Найголовнішими питаннями у сфері водопостачання та водовідведення є дозвіл на забір води із джерел водопостачання (дозвіл на спеціальне водокористування) і дозвіл на скидання очищених та неочищених стічних вод у навколишнє середовище. З 04.06.2017 набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, що регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру щодо спеціального водокористування» від 07.02.2017 № 1830-VIII, яким внесено зміни до Водного кодексу України в частині процедури отримання дозволів на спеціальне водокористування.

Основне чинне екологічне законодавство та норми у сфері користування водними ресурсами:

- ✓ постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування» (№ 321 від 13.03.2002, зі змінами);
- ✓ постанова Кабінету Міністрів України «Про Порядок розроблення і затвердження нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин та перелік забруднюючих речовин, скидання яких нормується» (№ 1100 від 11.09.1996, зі змінами);
- ✓ ДСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною»;
- ✓ постанова Кабінету Міністрів України «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів» (№ 2024 від 18.12.1998, зі змінами).

Правове й інституційне регулювання та ключові екологічні вимоги в галузі охорони атмосферного повітря регулюються Законом України «Про охорону атмосферного повітря», Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» та іншими нормативно-правовими актами. Основне чинне законодавство та норми у сфері захисту атмосферного повітря - постанова Кабінету Міністрів України «Про Порядок розроблення і затвердження нормативів граничнодопустимого рівня впливу фізичних та біологічних факторів стаціонарних джерел забруднення на стан атмосферного повітря» (№ 300 від 13.03.2002, зі змінами).

Правові засади у сфері поводження з відходами забезпечуються Законом України «Про управління відходами» (№2320-IX від 20.06.2022) та іншими законодавчими актами, що були розроблені для регулювання діяльності з метою уникнення чи мінімізації утворення відходів, зберігання й поводження з ними, запобігання та зменшення негативних наслідків для довкілля і здоров'я людини від утворення, зберігання та поводження з відходами.

В Україні сформовано інвестиційне законодавство, в якому, зокрема, значна увага приділяється необхідності дотримання екологічних норм в процесі інвестиційної діяльності. Так Законом України «Про інвестиційну діяльність» (№ 1560-XII від 18.09.1991) встановлюється заборона інвестування в об'єкти, створення і використання яких не відповідає вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України (ст. 4). В разі порушення екологічних, санітарно-гігієнічних та архітектурних норм державний орган може прийняти рішення про зупинення або припинення інвестиційної діяльності (ст. 21). Також в ст. 8 зазначається, що інвестор зобов'язаний одержати висновок з оцінки впливу на довкілля у випадках та порядку, встановлених Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» (№ 2059-VIII від 23.05.2017).

При проведенні СЕО Програми економічного і соціального розвитку Лисичанської територіальної громади на 2024 рік розглядалися можливі шляхи вирішення екологічних проблем громади, що забезпечать досягнення цілей державної екологічної політики.

Цілі Програми кореспондуються із стратегічними цілями з охорони довкілля та охорони здоров'я населення, визначені у Законі України «Про Основні засади (стратегію) держав-

---

ної екологічної політики України на період до 2030 року» від 28.02.2019 р., Національним планом управління відходами до 2030 року, затвердженому Розпорядженням Кабінету Міністрів України №117-р від 20.02.2019 р., Паризькій угоді, ратифікованій Законом України №1469 від 14.07.2016 р. та іншими нормативно-правовими актами.

6. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ

/у тому числі вторинних, кумулятивних, синергетичних, коротко-, середньо- та довгострокових (1,3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків/

Згідно «Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування», затверджених Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України № 705 від 18.10.2023, у даному розділі описуються наслідки довкілля, у тому числі для здоров'я населення - будь-які ймовірні наслідки для флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, клімату, повітря, води, ландшафту (включаючи техногенного), природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів.

Екологічний вплив, що виникає внаслідок різних діяльностей, поділяється на два основні типи: прямий та непрямий. Прямий вплив безпосередньо пов'язаний з діями проекту, такими як викиди шкідливих речовин у атмосферу під час будівництва та експлуатації, включаючи викиди від спалювання палива та пил, що утворюється при земельних роботах та переміщенні транспортних засобів на території будівництва. Непрямий вплив відбувається як наслідок первинних змін у екосистемі. Ці непрямі наслідки можуть включати зміни в елементах навколишнього середовища, що можуть призвести до його деградації або руйнування. Наприклад, забруднення природних місць проживання може негативно вплинути на види фауни, які залежать від цих середовищ для свого існування.

Під кумулятивними впливами розуміється сукупність впливів від реалізації планованої діяльності та інших, що існують або плануються в найближчому майбутньому, видів людської діяльності, які можуть призвести до значних негативних або позитивних впливів на навколишнє середовище або соціально-економічні умови, і які б не виявилися в разі відсутності інших видів діяльності, крім самої планованої діяльності.

Кумулятивний вплив відноситься до збірного ефекту, що виникає з комбінації запланованої діяльності та інших існуючих або потенційних людських заходів, які можуть мати значний вплив на довкілля або соціально-економічні умови. Цей вплив може бути як негативним, так і позитивним, і він часто є результатом взаємодії між різними видами діяльності, які інакше не виявили б своїх ефектів, якщо б вони відбувалися ізольовано. Це означає, що кумулятивний вплив відображає загальний ефект, який виходить за рамки простого сумування окремих впливів.

Синергетичний ефект виникає, коли взаємодія двох чи більше чинників створює вплив, який значно перевищує суму дій кожного з них окремо. Це явище підкреслює, що коли певні елементи взаємодіють, їх колективний вплив може бути значно сильнішим, ніж можна було б передбачити, виходячи з їх індивідуальних характеристик.

Метою виконання Програми є забезпечення якості та загальної доступності широкого спектру публічних послуг з урахуванням потреб різних груп мешканців Лисичанської міської територіальної громади в місцях роботи гуманітарного штабу Лисичанської міської військової адміністрації, сприяння силам безпеки і оборони України, щодо визволення населених пунктів громади, збереження (створення) потенціалу відновлення громади після деокупації.

Вцілому Програма не передбачає появу суттєвих негативних ризиків для здоров'я населення громади та довкілля. Цілі Програми передбачають перспективне покращення ситуації для здоров'я та добробуту населення.

В рамках СЕО здійснена підсумкова оцінка ймовірного впливу Програми економічного і соціального розвитку Лисичанської територіальної громади на 2024 рік на компоненти

навколишнього природного середовища згідно з контрольним переліком індикаторів екологічного стану території. Результати проведеної оцінки наведені в табл. 6.1.

Таблиця 6.1

Чи може реалізація Програми спричинити	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
1	2	3	4	5
Повітря				
1. Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел	-	-	●	+
2. Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел	-	-	●	+
3. Погіршення якості атмосферного повітря	-	-	●	+
4. Появу джерел неприємних запахів	-	-	●	-
5. Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату	-	-	●	-
Водні об'єкти				
6. Збільшення обсягів скидів у поверхневі води	-	-	●	+
7. Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)	-	-	●	+
8. Збільшення скидання шахтних і кар'єрних вод у водні об'єкти	-	-	-	-
9. Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню	-	-	-	+
10. Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод	-	-	●	+
11. Появу загроз для людей і матеріальних об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)	-	-	●	-
12. Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод або зміни обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкту	-	-	●	-
13. Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону	-	-	●	+
14. Зміни напрямку або швидкості потоків підземних вод	-	-	●	-
15. Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)	-	-	●	-
16. Забруднення підземних водоносних горизонтів	-	-	●	-
Відходи				
17. Збільшення кількості утворюваних твердих побутових відходів	-	●	-	+
18. Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів IV класу небезпеки	-	●	-	+
19. Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки	-	-	●	+
20. Спорудження еколого-небезпечних об'єктів поводження з відходами	-	-	●	-
21. Утворення або накопичення радіоактивних відходів	-	-	●	-
Земельні ресурси				
22. Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару	-	-	●	-
23. Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів	-	-	●	-
24. Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу	-	-	●	-
25. Появу таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози через нестабільність літогенної основи або зміни геологічної структури	-	-	●	-
26. Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель	-	-	●	-
27. Виникнення конфліктів між ухваленими цілями Стратегії та цілями місцевих громад	-	-	●	+
Біорізноманіття				
28. Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)	-	-	●	+

Чи може реалізація Програми спричинити	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірні	Ні	
1	2	3	4	5
29. Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві	-	-	●	-
30. Збільшення площ зернових культур або сільськогосподарських угідь в цілому	-	-	●	-
31. Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин	-	-	●	-
Рекреаційні зони та культурна спадщина				
32. Будь-який вплив на кількість і якість наявних рекреаційних можливостей	-	-	●	+
33. Будь-який вплив на наявні об'єкти історико-культурної спадщини	-	-	●	+
34. Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля (перепони для публічного огляду мальовничих краєвидів, появу естетично неприйнятних місць, руйнування пам'ятників природи тощо)	-	-	●	+
Населення та інфраструктура				
35. Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території	-	●	-	+
36. Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі	-	●	-	+
37. Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему? Зміни в структурі транспортних потоків	-	●	-	+
38. Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень	-	●	-	+
39. Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги	-	-	●	+
40. Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей	-	-	●	-
Екологічне управління та моніторинг				
41. Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки	-	-	●	-
42. Погіршення екологічного моніторингу	-	-	●	-
43. Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження	-	-	●	-
44. Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва	-	-	●	+
Інше				
45. Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів	-	-	●	+
46. Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу	-	-	●	-
47. Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії	-	-	●	+
48. Суттєве порушення якості природного середовища	-	-	●	+
49. Появу можливостей досягнення короткотермінових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому	-	-	●	-
50. Такі впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності викличуть значний негативний екологічний ефект, що матиме значний негативний прямий або опосередкований вплив на добробут людей?	-	-	●	-

Оцінка включає в себе величину та значення в якісному та кількісному відношенні, потенційних впливів Програми економічного і соціального розвитку Лисичанської територіальної громади на 2024 рік (прямих та непрямих, тимчасових або постійних, позитивних та негативних, короткострокових та довгострокових, транскордонних та кумулятивних).

Керуючись цілями та на основі оцінок, представлених в табл. 6.1, можна зробити наступні висновки щодо ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Програми економічного і соціального розвитку Лисичанської територіальної громади на 2024 рік.

Клімат. Одним із найважливіших чинників змін природного характеру, що можуть вплинути на розвиток територіальної громади в майбутньому, є зміна клімату. На жаль, програма не враховує цей чинник, оскільки не передбачає розробку та реалізацію стратегії адаптації до зміни клімату

Атмосферне повітря.

Тимчасове забруднення навколишнього природного середовища (переважно атмосферного повітря) можливо під час ремонту доріг, що компенсується подальшим поліпшенням загального стану доріг, покращенням якості обслуговування потреб населення, зниженням аварійності та тяжкості наслідків дорожньо-транспортних пригод; забезпеченню якісного сполучення між населеними пунктами громади.

Проведення благоустрою території населених пунктів громади також передбачає тимчасовий незначний вплив на атмосферне повітря з подальшим використанням для потреб населення громади. Поступове впровадження на території громади системи роздільного збирання сміття може збільшити навантаження на атмосферне повітря, що компенсується зменшенням обсягів накоплених відходів за рахунок сортування, збільшення частки відсортованого сміття у загальному обсязі твердих побутових відходів. Усі роботи, що потребують попередньої оцінки впливу на довкілля повинні проходити процедуру належним чином, відповідно до Закону «Про Оцінку впливу на довкілля».

Водні ресурси. Реалізація завдань оперативних цілей не призведе до збільшення навантаження на водопровідні та каналізаційні системи.

Відходи. В рамках реалізації Програми планується відновлення деокупованих територій, впровадження новітніх технологій у галузі переробки відходів, що об'єктивно покращить сучасний стан поводження з відходами на території громади; сприятиме очищенню території громади від стихійних звалищ та сміття та формуванню ефективної системи управління твердими побутовими відходами.

Земельні ресурси. Реалізація деяких завдань ймовірно може привести до змін у структурі земельного фонду, чинній або плановій практиці використання земель за результатами проведення інвентаризації земель в межах територіальної громади. Як вже зазначалося, в рамках впровадження Програми передбачається виконання Плану дій органів виконавчої влади з відновлення деокупованих територій територіальних громад, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.12.2022 № 1219-р. Основний вплив на ґрунти відбувається при підготовці території для будівельних робіт (порушення (руйнування) ґрунтів під час будівництва (трансформація шарів землі)), руху транспортних засобів, вібрацій від процесів виробництва, які можуть підсилюватись під впливом природних чинників – вітру, дощових потоків, виїмка ґрунту при влаштуванні підземних конструкцій будівель, автошляхових покриттів, прокладання підземних мереж, відведення поверхневих стічних вод, а також родючого ґрунту для озеленення території. З метою зменшення впливу на ґрунтовий покрив доцільно вжити заходи: обов'язкове дотримання меж території, відведеної для будівництва; складування рослинного ґрунту на спеціально відведених майданчиках з наступним використанням його при рекультивативній, вертикального планування будівельного майданчику; всі будівельні матеріали мають бути розміщені на спеціально відведеній ділянці з твердим покриттям; контроль за роботою інженерного обладнання, механізмів і транспортних засобів, своєчасний ремонт, недопущення роботи несправних механізмів; заправка будівельної техніки лише закритим способом – автозаправниками; запобігання порушенню гідрологічного режиму земельних ділянок; забезпечення максимального збереження існуючих зелених насаджень; дотримання екологічних вимог, установлених законодавством України, при проектуванні, розміщенні та будівництві об'єктів.

Біорізноманіття. Програмою не передбачається реалізація завдань, які можуть призвести до негативного впливу на існуючі об'єкти природно-заповідного фонду (ПЗФ). Покра-

щенту стану біорізноманіття може сприяти реалізація завдань розширення мережі природно-заповідного фонду.

З метою запобігання впливу на флору і фауни передбачається дотримання вимог Закону України «Про тваринний світ» та Закону України «Про рослинний світ».

У відповідності до вимог статей 9, 37, 39, 40 Закону України «Про тваринний світ» передбачається забезпечити:

- збереження умов існування видового і популяційного різноманіття тваринного світу в стані природної волі;
- недопустимість погіршення середовища існування, шляхів міграції та умов розмноження диких тварин;
- збереження цілісності природних угруповань диких тварин;
- запобігання загибелі тварин під час здійснення виробничих процесів;
- надання допомоги тваринам у разі захворювання, загрози їх загибелі під час стихійного лиха і внаслідок надзвичайних екологічних ситуацій;
- охорону середовища існування, умов розмноження і шляхів міграції тварин;
- недоторканість ділянок, що становлять особливу цінність для збереження тваринного світу.

У відповідності до вимог статті 27 Закону України «Про рослинний світ» передбачається забезпечення здійснення заходів щодо збереження умов місцезростання об'єктів рослинного світу. Будівництво, введення в експлуатацію підприємств, споруд та інших об'єктів і застосування технологій, що викликають порушення стану та умов місцезростання об'єктів рослинного світу, засмічення, а також забруднення хімічними та іншими токсичними речовинами території, зайнятих ними, забороняється.

Крім того, при веденні планованої діяльності повинні вживатись заходи щодо захисту земель, зайнятих об'єктами рослинного світу, від висушення, ущільнення, засмічення, забруднення промисловими і побутовими відходами і стоками, хімічними речовинами та від іншого несприятливого впливу.

Рекреаційні зони та культурна спадщина. Реалізація Програми не має призвести до негативного впливу на наявні об'єкти історико-культурної спадщини.

Населення та інфраструктура. Виконання завдань стратегічних цілей Програми очікувано призведе до покращення життя та стану здоров'я населення; підвищенню ефективності та якості освітніх послуг; підвищенню якості надання послуг населенню первинними закладами охорони здоров'я; покращенню надання соціальних послуг, в тому числі для вразливих категорій громадян.

Екологічне управління, моніторинг та інше. Розширення мережі спостереження за станом атмосферного повітря приведе до збільшення точності та об'єму даних про якість повітря, що сприятиме більш ефективному моніторингу та управлінню забрудненням. Це, в свою чергу, дозволить владі та населенню своєчасно реагувати на зміни якості повітря та адаптувати заходи з охорони здоров'я та навколишнього середовища. Також, підвищення обізнаності про стан атмосферного повітря може спонукати до розробки та впровадження нових політик і технологій для зменшення забруднення та покращення якості повітря.

Реалізація інших оперативних цілей Програми має більш організаційний характер, і під час їх виконання не передбачається додаткового впливу на навколишнє природне середовище.

7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЛИСИЧАНСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА 2024 РІК

Заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Програми (табл.7.1) ґрунтуються на впливах, оцінених у попередньому розділі Звіту, та міжнародному досвіді діяльності в подібних умовах. Однак, такі заходи – це загальні рекомендації щодо усунення негативних наслідків, тоді як детальні заходи повинні розглядатися в кожному конкретному випадку під час реалізації конкретних заходів і проектів, а також в процесі надання екологічних дозволів.

Таблиця 7.1

Середовище довкілля	Заходи для зменшення негативних наслідків
1	2
Атмосферне повітря	<ul style="list-style-type: none"> - здійснення природоохоронних заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря; - стимулювання заходів підвищення енергоефективності та енергозбереження у всіх галузях економіки; - заміна на автотранспорті палива нафтового походження екологічно чистим видом палива – природним газом, передусім в системі комунального транспорту; - жорсткий контроль за якістю пального, що постачається та реалізується в місті автозаправними станціями, його відповідність державним стандартам, а також заборона реалізації етильованого бензину.
Води	<ul style="list-style-type: none"> - охорона, екологічне оздоровлення та відтворення водних об'єктів; - будівництво/реконструкція водопровідних та каналізаційних очисних споруд із застосуванням новітніх технологій та обладнання; - при наданні права користування земельними ділянками на землях водного фонду на умовах оренди, суворе дотримання вимог Земельного та водного Кодексів України та інших нормативно-правових документів у галузі охорони навколишнього природного середовища.
Земельні ресурси	<ul style="list-style-type: none"> - визначення напрямків розвитку населених пунктів, вдосконалення планувальної організації територій; - підвищення ефективності використання сільськогосподарських земель; - оновлення генпланів населених пунктів з визначенням зонування території міських та сільських населених пунктів; - здійснення моніторингу містобудівної діяльності та ефективного використання вільних земельних ділянок для містобудівних потреб.
Лісові ресурси	<ul style="list-style-type: none"> - створення лісових захисних насаджень на еродованих землях, вздовж водних об'єктів та полезахисних смуг; - створення кадастру зелених та об'єктів благоустрою насаджень громади. - поліпшення санітарного стану зелених насаджень.
Природно-заповідний фонд	<ul style="list-style-type: none"> - збереження, відновлення і популяризація територій та об'єктів ПЗФ; - підтримання чисельності та видової різноманітності флори та фауни громади.
Поводження з відходами	<ul style="list-style-type: none"> - проведення інформаційних компаній щодо роздільного збору ТПВ; - ліквідація несанкціонованих сміттєзвалищ.

Важливим засобом охорони атмосферного повітря є правове регулювання державного обліку усіх об'єктів, які справляють або можуть справити шкідливий вплив на здоров'я людей і на стан атмосферного повітря, видів та обсягів забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря, видів і ступенів впливу на його стан фізичних та біологічних факторів.

Облік здійснюється відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 13.12.2001 № 1655 «Про затвердження Порядку ведення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря». Державний облік включає: взяття на облік об'єктів, які справляють шкідливий вплив; ведення на об'єкті первинного обліку стаціонарних джерел, які справляють шкідливий вплив; складення державної статистичної звітності в галузі охорони атмосферного повітря за стаціонарними та пересувними джерелами; проведення інвентаризації викидів та обсягів забруднюючих речовин на зазначених об'єктах. Взяття на державний облік об'єктів здійснюється Міністерством екології та природних ресурсів України за критеріями, встановленими цим Міністерством за погодженням з Держкомстатом.

Для поліпшення якості атмосферного повітря та зменшення викидів забруднюючих речовин у атмосферне повітря насамперед має досягатися за рахунок скорочення обсягів виробництва промисловими підприємствами та переходу на роботу в режимі максимальної економії енергоресурсів.

Для зниження обсягів викидів від пересувних джерел необхідно обмежити експлуатацію технічно-застарілого автомобільного парку та використання палива низької якості, поліпшити стан доріг.

СЕО не завершується прийняттям рішення про затвердження Програми. Значущі наслідки для довкілля, в тому числі для здоров'я населення, повинні відслідковуватися під час її реалізації, зокрема, з метою виявлення непередбачених несприятливих наслідків і вжиття заходів щодо їх усунення.

Усі роботи, що потребують попередньої оцінки впливу на довкілля, повинні проходити процедуру належним чином, відповідно до Закону «Про Оцінку впливу на довкілля», де будуть розглядатись та оцінюватись детальні наслідки від кожного виду діяльності, що плануються в рамках виконання Програми.

8. ОБГРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ

/опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення/

Програма економічного і соціального розвитку Лисичанської територіальної громади на 2024 рік є документом державного планування місцевого рівня, яким визначаються пріоритетні напрями економічного і соціального розвитку, підвищення стандартів життя населення шляхом розбудови інфраструктури, забезпечення якості та загальної доступності публічних послуг, підтримки ініціатив малого бізнесу та створення позитивного іміджу громади.

Побудова сценаріїв розвитку - це метод опису можливого ходу подій, що ґрунтуються на припущеннях про майбутні умови розвитку. Сценарії розвитку Лисичанської міської територіальної громади мають враховувати характер економічних, соціальних і екологічних проблем, забезпеченість природними ресурсами, науковим, трудовим потенціалом, динаміку розвитку промисловості, сільського господарства, сфери послуг, а також можливості розширення економічної співпраці.

Основне призначення сценаріїв полягає в тому, щоб дати оцінки альтернативним варіантам розвитку громади в майбутньому з урахуванням дій зовнішніх (гео- та загальнодержавні політична, економічна і технологічна ситуації) та внутрішніх факторів.

В залежності від поєднання внутрішніх і зовнішніх факторів можна виділити найбільш вірогідні сценарії соціально економічного розвитку:

- оптимістичний (передбачає сприятливі умови розвитку);
- реалістичний (найбільший очікуваний);
- песимістичний (несприятливі умови розвитку).

У *Реалістичному сценарії* основні зусилля будуть зосереджені на стабільному економічному зростанні в цілому та у конкретних секторах, зосередивши увагу на поступовому розвитку громадських ініціатив і зміцненні їхньої дієздатності. Очікується, що цілі Програми будуть впроваджуватися повільно через різні правові, фінансові, та організаційні виклики, що сповільнить їх впровадження. Під час реалізації цього варіанту, ключовим стане введення політик, що підтримують та стимулюють використання новітніх технологій у виробництві, які сприятимуть підвищенню якості товарів та послуг. Фінансування буде здійснюватися з різних джерел, включаючи власні кошти підприємств, кредити, регіональну підтримку та інвестиції. Завдяки цим зусиллям очікується зростання якісних індикаторів розвитку виробництва, що позитивно вплине на інноваційний розвиток економіки громади.

Також планується розвиток дорожньої інфраструктури, промисловості, сільського господарства, та забезпечення енергоефективності. Це створить умови для збільшення інвестиційної привабливості громади, подовження терміну служби дорожньої мережі, покращення умов її використання, створення сприятливого середовища для бізнесу, збільшення кількості туристів та співпрацю з провідними туристичними центрами.

В результаті здійснених дій та вкладених ресурсів, спостерігається позитивний вплив на економіку, що веде до зростання зайнятості та середньої зарплати, сприяючи зменшенню скорочення чисельності населення громади.

У сфері освіти, охорони здоров'я та культури проводяться реформи, зокрема розвиток освітніх установ, оновлення медичних та культурних послуг, що сприятиме стабільному розвитку цих галузей. Також вводяться ініціативи для розширення практики роздільного збору побутових відходів. Покращення екологічної ситуації, хоча загальний стан не змінюється

різко, але здійснюються заходи для зменшення навантаження на довкілля, утилізації відходів, зменшення викидів забруднюючих речовин та збільшення зелених насаджень.

На території громади активно пропагуються здоровий спосіб життя, інтелектуальний та духовний розвиток населення, підвищується свідомість збереження довкілля, поліпшується матеріальна база медичних закладів, зростає кількість та кваліфікація фахівців у сфері медицини та освіти.

Оптимістичний сценарій ґрунтується на інноваційному розвитку економіки громади, розширенні існуючих ринків збуту, виходу на нові міжнародні ринки та готовності суб'єктів господарювання до конкуренції. Забезпечення такого стану можливе тільки за умови всебічної модернізації та структурної трансформації промисловості, впровадження технологічних нововведень та виходу на ринок з новою наукоємною, конкурентоспроможною продукцією.

Пріоритетним завданням промислової політики регіональної влади стає створення інноваційних форм організації та розміщення підприємств – індустріальних парків, технополісів.

Потреба у висококваліфікованих кадрах, яка виникає внаслідок технологічної модернізації в промисловості, задовольнятиметься місцевими фахівцями.

Вищі навчальні заклади будуть орієнтовані на підвищення своєї ролі в економіці регіону.

Запровадження високоефективних технологій у всіх галузях промисловості сприятиме зниженню енергоємності виробництва та зменшення негативного впливу на екологічний стан регіону.

Розвиваються види діяльності не виробничого сектору економіки (ринкової інфраструктури, інформаційного, інжинірингового та консалтингового обслуговування, науково-дослідної та проектно-конструкторської діяльності), створюються нові робочі місця.

Очікується активний розвиток малого та середнього бізнесу, який поступово переміщується зі сфери торгівлі і послуг у сферу виробництва.

Постійно зростає частка малого та середнього підприємництва у високотехнологічних інноваційних галузях: інформаційно-комунікаційних технологіях, програмуванні. Обсяги експорту поступово зростають і його структура починає змінюватися на користь експорту готової продукції, а не сировини.

Поглиблення торговельного співробітництва з європейськими країнами, розширення географії експорту сприятиме нарощенню експортних поставок.

Оптимістичний сценарій передбачає активізацію інвестиційних потоків.

Важливим завданням за умови оптимістичного сценарію є інвестування у структурну модернізацію регіонального туристично-рекреаційного комплексу та застосування інноваційних туристичних технологій. Одним з основних напрямів технологічних інновацій в туризмі є використання віртуального простору для інформування та просування на ринок своїх послуг, вихід на якісно новий рівень обслуговування клієнтів – створювати електронні, інформаційні довідники щодо готелів, транспортних маршрутів та інформацією про туристичні фірми. Забезпечення об'єктами туристичної інфраструктури і впровадження нових технологій стане ключовим напрямком розвитку туристичної сфери. Саме цей шлях сприятиме зростанню привабливості громади серед вітчизняних та іноземних туристів, поповненню обласного бюджету та підвищенню рівня життя населення.

Завдяки активним структурним змінам в економіці громади спостерігаються позитивні тенденції щодо підвищення рівня середньомісячної заробітної плати штатних працівників, зниження рівня безробіття.

Покращення соціально-економічного стану в області позитивно впливатиме на демографічний стан громади, передбачається поступове зростання за рахунок природного приросту та міграційних потоків з інших регіонів.

Ведеться активна робота в галузі покращення екологічного становища громади. Здійснюється розроблення плану управління відходами, який передбачає впровадження системи управління відходами на інноваційних засадах – споживання природних ресурсів за схемою: «природні ресурси → корисна продукція → відходи → вторинні ресурси → корисна продукція → відходи», що значно зменшить захоронення відходів та призведе до покращення навколишнього природного середовища, а також санітарного та епідемічного благополуччя населення регіону.

Песимістичний сценарій ґрунтується на повільному скороченні реального сектору економіки внаслідок несприятливого підприємницького клімату та низької інвестиційної активності.

Зміни у структурі промисловості теж будуть незначними, продовжується повільне реформування, спрямоване на поступову адаптацію до нових ринків, а також повільний процес структурних трансформацій сільськогосподарського бізнесу.

Очікується обмежений вплив держави на економічні процеси (лише рекомендаційні програми).

Через відсутність значних інвестиційних ресурсів на модернізацію промислових підприємств домінуючими економічними галузями будуть залишатися низько- чи середньотехнологічні, ненаукомісткі галузі, при цьому якісні показники розвитку будуть залишатися на місці.

Песимістичний сценарій передбачає реалізацію інвестиційних проектів при мінімальних вкладеннях з незначним терміном окупності, відсутність реалізації масштабних та комплексних проектів.

Рівень тіньової економіки зберігається на високому рівні.

Погіршення економічної ситуації посилить рівень трудової міграції, призведе до втрати кваліфікації, оскільки особи з високим рівнем професійної підготовки здебільшого виконують за кордоном малокваліфіковану роботу та втрати конкурентоспроможної частини власної робочої сили (особливо науковців і фахівців), що призведе до уповільнення темпів науково-технічного прогресу.

Відбудеться суттєве підвищення рівня демографічного навантаження на населення працездатного рівня.

Низький варіант демографічного прогнозу для громади передбачає поступове скорочення чисельності населення.

Сфера туризму і рекреації і надалі буде орієнтована на внутрішніх туристів.

Відсутність ефективних заходів, спрямованих на запобігання утворенню відходів, їх утилізації, знешкодження та видалення поглиблюють екологічну кризу та створюють несприятливі умови для життя людей та розвитку економіки громади.

Зберігається наявне антропогенне навантаження, що також ставить під загрозу розвиток туристично-рекреаційної сфери та покращення демографічних показників.

Основна увага місцевої влади буде зосереджена на вирішенні поточних проблем та підтримуючих заходах, не концентруючись на стратегічних напрямках та перспективних цілях.

Виходячи з вищевикладеного, найсприятливішим варіантом буде затвердження запропонованої Програми економічного і соціального розвитку Лисичанської територіальної громади на 2024 рік.

Також в якості альтернативи було розглянуто «*Нульовий сценарій*» та його оцінка у випадку незатвердження зазначеного документу державного планування.

Цей варіант наближений до песимістичного прогнозу, особливо щодо екологічного стану та здоров'я мешканців громади. У випадку невиконання важливих цілей і недосягнення запланованих завдань, існує значна ймовірність збільшення ризиків, пов'язаних з екологіч-

ними, природними та техногенними загрозами, а також їх взаємного впливу, що може негативно вплинути на здоров'я населення. Крім того, зростає ризик збільшення взаємозв'язків між екологічними та техногенними надзвичайними ситуаціями та подіями, через збільшення антропогенного впливу на довкілля, спричиненого старінням та зносом промислової, транспортної та комунальної інфраструктури.

Під час здійснення стратегічної екологічної оцінки виконано:

- збір та аналіз інформації про поточний стан компонентів навколишнього природного середовища при використанні даних, наявних у відкритому доступі;
- проведення аналізу слабких та сильних сторін Програми;
- проведення консультацій із органами виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та охорони здоров'я населення;
- проведення консультацій з громадськістю для виявлення поточних екологічних проблемних питань громади, та, водночас, попередження можливих негативних впливів реалізації завдань Програми.

При цьому використані такі методи:

- історичний метод: вивчення та аналіз формування й розвитку об'єктів території проектування у хронологічній послідовності;
- таксономічні методи: оцінка та ранжування ризиків впливу екологічних чинників на стан здоров'я населення та навколишнього середовища;
- метод ведення екологічного моніторингу: запровадження постійних у часі спостережень.

Вищевказані методи та підходи базуються на ключових принципах прийняття екологічно безпечних рішень – попередження та запобігання негативного антропогенного впливу. Основним критерієм під час проведення стратегічної екологічної оцінки проекту документа державного планування є його відповідність законодавству у сфері охорони навколишнього природного середовища.

При підготовці Звіту про стратегічну екологічну оцінку були виявлені наступні труднощі:

- відсутність рекомендацій щодо вибору методів аналізу відповідно стадії документа державного планування;
- відсутність методики, що дозволяють здійснювати довгострокові прогнози впливу об'єкту на довкілля;
- відсутність актуальних даних характеристики сучасного стану складових навколишнього природного середовища, біорізноманіття, інвентаризації природних ресурсів та особливо моніторингу довкілля безпосередньо для території громади, що розглядається, у відкритому доступі;
- відсутність у відкритому доступі текстових та графічних даних щодо моніторингу проявів екзогенних та ендемогенних геологічних процесів.

9. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЛИСИЧАНСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА 2024 РІК, В ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Система моніторингу довкілля – це система спостережень, збирання, оброблення, передавання, збереження та аналізу інформації про стан довкілля, прогнозування його змін і розроблення науково-обґрунтованих рекомендацій для прийняття рішень про запобігання негативним змінам стану довкілля та дотримання вимог екологічної безпеки.

При здійсненні моніторингу основну увагу належить приділяти заходам, передбаченим в сфері охорони навколишнього природного середовища.

Організація моніторингу вимагає визначення того, хто повинен здійснювати моніторинг, хто повинен забезпечувати доступ до результатів, що має бути предметом моніторингу, яка інформація повинна оприлюднюватися (безпосередні дані вимірювань або результати їх аналізу), де слід здійснювати моніторинг, з якою періодичністю й протягом якого часу, коли слід оприлюднити результати, які методи моніторингу та поширення інформації слід використовувати.

Ст. 17 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» встановлює необхідність здійснення моніторингу наслідків виконання документу державного планування для довкілля. Результати моніторингу мають бути доступними для органів влади та громадськості. Моніторинг може бути використаний для:

- порівняння очікуваних і фактичних наслідків, що дозволяє отримати інформацію про реалізацію Програми;
- отримання інформації, яка може бути використана для поліпшення майбутніх оцінок (моніторинг як інструмент контролю якості СЕО);
- перевірки дотримання екологічних вимог, встановлених відповідними органами влади;
- перевірки того, що Програма виконується відповідно до затвердженого документу, включаючи передбачені заходи із запобігання, скорочення або пом'якшення несприятливих наслідків.

Для організації моніторингу можуть бути використані існуючі системи моніторингу та інформаційні системи або вони мають бути спеціально удосконалені для цілей СЕО.

Для організації моніторингу Програми пропонується створити Комітет з управління впровадженням (склад Комітету зі стратегічного планування) та затвердити його склад Рішенням Лисичанської міської ради. До складу Комітету мають входити представники органу місцевого самоврядування, громадськості і бізнесу (міський голова та його заступники, керівники управлінь і відділів міськвиконкому, приватні підприємці, представники об'єднань громадян).

Підсумки моніторингу підводяться один раз рік у вигляді звітів. Фіксуються та аналізуються:

- а) ступінь виконання кожного завдання проєктах;
- б) невиконані завдання, причини відхилення, пропозиції;
- в) дані за індикаторами, що відображають результат реалізації проєктів;
- г) оцінка потреб у фінансуванні;
- д) пропозиції щодо вдосконалення діючої системи моніторингу.

Для оцінки повноти та якості реалізації програмних заходів здійснюватиметься щоквартальний моніторинг виконання заходів, що дасть змогу оперативно приймати необхідні управлінські рішення.

Моніторинг реалізації Програми базується на розгляді індикаторів та аналізі досягнення запланованих цілей. Моніторинг екологічних індикаторів ефективності Програми є важливою формою контролю того, який фактичний вплив на довкілля матиме виконання заходів Програми.

Слід зазначити, що окремі індикатори дозволяють оцінити прямі наслідки впливу реалізації заходів Програми на довкілля, окремі – опосередковані.

Для якісного проведення моніторингу необхідне забезпечення регулярності збору моніторингових даних за визначеними індикаторами та їх аналіз для врахування під час прийняття рішень щодо планування комплексу природоохоронних заходів у майбутньому. На підставі проведеного аналізу зроблено висновок, що Програма відповідає державним та регіональним стратегічним документам, реалізація заходів Програми не справляє значного негативного впливу на стан довкілля та здоров'я населення.

Звітом про СЕО рекомендується здійснення наступних контрольних заходів:

- порівняння фактичного стану компонентів довкілля з минулорічними показниками, по яких реалізуються заходи Програми, 1 раз на рік на підставі результатів державного статистичного спостереження. У разі виявлення перевищень минулорічних показників провести аналіз на предмет зв'язку з реалізацією заходів Програми;

- порівняння захворюваності населення з минулорічними показниками у населених пунктах громади, в яких реалізуються заходи Програми, 1 раз на рік на підставі результатів державного статистичного спостереження. У разі виявлення перевищень минулорічних показників провести аналіз на предмет зв'язку з реалізацією заходів Програми.

Екологічні індикатори для моніторингу виконання Програми наведені у таблиці 9.2.

Таблиця 9.2

Найменування	Екологічні індикатори
1	2
Атмосферне повітря	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення ➤ Викиди найпоширеніших забруднюючих речовин (оксид вуглецю, пил, оксиди азоту та діоксид сірки) в атмосферне повітря ➤ Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел у розрахунку на км², т ➤ Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел у розрахунку на одну особу, кг
Водні ресурси	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Обсяги скидання зворотних вод у водні об'єкти ➤ Обсяги скидання очищених і недостатньо очищених зворотних вод у водні об'єкти
Відходи	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Обсяги утворення ТПВ на території громади ➤ Обсяги утворення промислових відходів на території громади ➤ Обсяги утилізованих промислових відходів
Здоров'я населення	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Природний приріст, скорочення (–) осіб ➤ Рівень захворюваності населення громади

Моніторинг та контроль заходів з реалізації Програми проводиться щороку за такими показниками:

Таблиця 9.3

Показники	Одиниця виміру
1	2
кількість автоматизованих постів спостережень за станом атмосферного повітря	одиниць
індекс забруднення атмосферного повітря	умовних одиниць
обсяг утилізованих відходів	відсоток від загальної кількості утворених відходів
обсяг захоронених відходів	відсоток від загальної кількості утворених відходів
кількість ліквідованих стихійних сміттєзвалищ	одиниць
відсоток населених пунктів громади, де запроваджено роздільне збирання ТПВ	%
кількість та площа територій та об'єктів природно-заповідного фонду	шт., га
кількість заходів з поліпшення гідрологічного режиму та санітарного стану водних об'єктів, реконструкції споруд для очищення стічних та зливових вод	одиниць
кількість просвітницьких заходів, телевізійних передач та публікацій у засобах масової інформації з питань охорони навколишнього природного середовища та стану довкілля	одиниць

Моніторинг наслідків виконання Програма економічного і соціального розвитку Лисичанської територіальної громади на 2024 рік для довкілля заплановано проводити щорічно.

На підставі результатів державного статистичного спостереження проводити порівняльний аналіз фактичного стану компонентів довкілля з минулорічними показниками.

У разі виявлення перевищень минулорічних показників проводиться аналіз на предмет зв'язку з реалізацією заходів та цілей Програми. Крім того, заплановано проводити порівняння фактичних показників індикаторів виконання заходів Програми за всіма напрямками.

У разі коли під час здійснення моніторингу виявлено не передбачені звітом про стратегічну екологічну оцінку негативні наслідки виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, замовник вживає заходів для їх усунення, а також подає органу державної влади або органу місцевого самоврядування, який затвердив документ державного планування, пропозиції щодо внесення змін до такого документа з метою усунення негативних наслідків. У такому разі зміни, що вносяться до документа державного планування, підлягають стратегічній екологічній оцінці.

---

10. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

/за наявності/

В рамках реалізації документа державного планування (Програма економічного і соціального розвитку Лисичанської територіальної громади на 2024 рік) можливих транскордонних негативних наслідків не виявлено; відсутня потреба у транскордонних консультаціях.

11. РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ ІНФОРМАЦІЇ

/передбаченої пунктами 1-10, розраховане на широку аудиторію/

Програма економічного і соціального розвитку Лисичанської міської територіальної громади на 2024 рік (далі – Програма) розроблена відділом економіки Лисичанської міської військової адміністрації за участі структурних підрозділів Лисичанської міської військової адміністрації.

Законодавчою базою для розроблення Програми є Закон України «Про правовий режим воєнного стану», Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 № 621 «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проекту державного бюджету» (зі змінами), Розпорядження голови Луганської облдержадміністрації, начальника обласної військової адміністрації від 09.02.2024 № 34 «Про введенню в дію Рішення № 8 Ради оборони Луганської області від 08.02.2024».

Програму розроблено з урахуванням завдань і положень:

Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695;

Стратегії економічного розвитку Донецької та Луганської областей на період до 2030 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.08.2021 № 1078-р.

Програма визначає мету та завдання на 2024 рік щодо забезпечення якості та загальної доступності широкого спектру публічних послуг з урахуванням потреб різних груп мешканців Лисичанської міської територіальної громади в місцях роботи гуманітарного штабу Лисичанської міської військової адміністрації, сприяння силам безпеки і оборони України, щодо визволення населених пунктів громади, збереження (створення) потенціалу відновлення громади після деокупації.

Досягнення мети передбачається шляхом реалізації місцевих цільових програм та інвестиційних проєктів за напрямками:

2.1 Сприяння силам безпеки і оборони України, щодо визволення населених пунктів громади;

2.2 Забезпечення якості та загальної доступності широкого спектру публічних послуг з урахуванням потреб різних груп мешканців Лисичанської міської територіальної громади в місцях роботи гуманітарного штабу Лисичанської міської військової адміністрації;

2.3 Виконання Плану дій органів виконавчої влади з відновлення деокупованих територій територіальних громад, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.12.2022 № 1219-р.

Ці напрями повністю відповідають стратегічним та оперативним цілям Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695.

Стратегічна екологічна оцінка проводилась паралельно з підготовкою Програми економічного і соціального розвитку Лисичанської міської територіальної громади на 2024 рік, тому проведені в рамках СЕО консультації і виконаний аналіз використано для оптимізації Програми з точки зору впливу на довкілля, у тому числі на здоров'я населення громади.

Проблеми, пов'язані із станом навколишнього природного середовища, наразі є одними з найсерйозніших соціально-економічних викликів, які впливають на кожну людину. Це підкреслює необхідність втілення принципів сталого розвитку на території української міської територіальної громади, враховуючи поточні потреби, але не ставлячи під загрозу можливості майбутніх поколінь.

Розвиток громади в значній мірі детермінований чинниками зовнішнього середовища. Однак, правильне трактування впливу, потенційних можливостей та загроз, які несе за собою їх реалізація, дозволяє сформувати проактивну позицію громади, за якої вона виступатиме не як об'єкт, але як суб'єкт управління процесами, що відбуваються.

Організація моніторингу вимагає визначення того, хто повинен здійснювати моніторинг, хто повинен забезпечувати доступ до результатів, що має бути предметом моніторингу, яка інформація повинна оприлюднюватися (безпосередні індикатори результативності), де слід здійснювати моніторинг, з якою періодичністю і протягом якого часу, коли слід оприлюднити результати, які методи моніторингу та поширення інформації слід використовувати.

Моніторинг реалізації Програми буде здійснюватися щорічно. Результати будуть оприлюднюватися на офіційному сайті Лисичанської міської територіальної громади. Звіт про виконання Програми та заходів буде заслуховуватися на сесії міської ради. Контроль за реалізацією Програми та заходів покладається на Лисичанську міську територіальну громаду та виконавчий комітет ради.

У Звіті про СЕО проаналізовано, яким чином екологічні проблеми, які стосуються Програми, впливатимуть на стан навколишнього середовища у розрізі окремих складових і компонентів довкілля – людина і здоров'я, біорізноманіття і природно-заповідний фонд, земельні ресурси, ґрунти; водні ресурси, клімат, тощо. Висвітлена ймовірність виникнення екологічних проблем у зв'язку із впровадженням заходів реалізації Програма.

В рамках реалізації документа державного планування Програми можливих транскордонних негативних наслідків не виявлено. Територіально громада не межує з іншими країнами, тому відсутня потреба у транскордонних консультаціях.

На основі вищевикладеного можна зробити висновок, що Програма була розроблена з дотриманням принципів екологічної гармонії, і її впровадження не призведе до зростання антропогенного впливу на навколишнє середовище. Синергія зусиль, спрямованих на стимулювання економічного розвитку та інвестицій у громаду, разом із заходами, що зменшують негативний вплив на довкілля, буде сприяти такому розвитку громади, в якому буде враховуватися якість життя як сучасних, так і майбутніх поколінь.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Програма економічного і соціального розвитку Лисичанської міської територіальної громади на 2024 рік.
2. Інформація з офіційного сайту Лисичанської міської територіальної громади. Режим доступу: <https://lis.gov.ua/>
3. Інформація з офіційного сайту Департаменту комунальної власності, земельних, майнових відносин, екології та природних ресурсів Луганської обласної державної адміністрації. Режим доступу: <https://www.eco-lugansk.gov.ua/>
4. Інформація з офіційного сайту «Геопортал Державний водний кадастр України». Режим доступу: <http://geoportal.davr.gov.ua:81/#waterSidebar>
5. Інформація з офіційного сайту Міністерства культури України. Режим доступу: <http://publicregistry.heritage.in.ua/>.
6. Екологічний паспорт Луганської області - Луганська обласна державна адміністрація, 2022 р.
7. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку». – [Електронний ресурс] Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>
8. Зміни до Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки містобудівної документації: наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 18 жовтня 2023 року № 705.
9. Методичні рекомендації для проведення стратегічної екологічної оцінки: практичний посібник / Марушевський Г., Потапенко В. – Федерація канадських муніципалітетів / Проект міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст», 2019. – 71 с. [Електронний ресурс]. –Режим доступу: http://pleddg.org.ua/wp-content/uploads/2019/05/MP-CEO_web.pdf

Виконавці Звіту з СЕО:

Прізвище, ім'я, по батькові	Ступінь вищої освіти	Спеціальність	Професійна кваліфікація	Підпис
Гордієнко Катерина Юріївна	Повна вища	Екологія та охорона навколишнього середовища	Магістр з екології та охорони навколишнього середовища	
Молодан Ірина Миколаївна	Повна вища	Екологія та охорона навколишнього середовища	Магістр з екології та охорони навколишнього середовища	
Хобта Оксана Григорівна	Повна вища	Екологія та охорона навколишнього середовища	Інженер-дослідник (науковий співробітник) з екології	

ДОДАТКИ

Єдина екологічна платформа "ЕкоСистема"

Заява

про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки від 26.07.2024 р.

Реєстраційний номер справи в Єдиному реєстрі № 26-07-8085-24

Замовник:

Лисичанська міська військова адміністрація Северодонецького району Луганської області

1. Назва документа державного планування:

Програма економічного і соціального розвитку Лисичанської міської територіальної громади на 2024 рік

2. Основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування

Проект програми економічного і соціального розвитку Лисичанської міської територіальної громади на 2024 рік (далі - Програма) є документом державного планування місцевого рівня, яким визначаються пріоритетні напрями діяльності Лисичанської МВА, а саме сприяння силам безпеки і оборони України, забезпечення якості та загальної доступності широкого спектру публічних послуг з урахуванням потреб різних груп мешканців Лисичанської міської територіальної громади в місцях роботи гуманітарного штабу Лисичанської міської військової адміністрації та створення умов для виконання Плану дій органів виконавчої влади з відновлення деокупованих територій територіальних громад, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.12.2022 № 1219-р. Програму розроблено з урахуванням завдань і положень інших документів державного планування: Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695; Стратегії економічного розвитку Донецької та Луганської областей на період до 2030 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.08.2021 № 1078-р.

3. Якою мірою документ державного планування визначає умови для реалізації видів діяльності або об'єктів, щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля (у тому числі щодо визначення місцезнаходження, розміру, потужності або розміщення ресурсів)

Відповідно до частини першої статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» здійснення оцінки впливу на довкілля є обов'язковим у процесі прийняття рішень про провадження планової діяльності, визначеної частинами другою і третьою статті 3. Така планована діяльність підлягає оцінці впливу на довкілля до прийняття рішення про провадження планованої діяльності. Напрямки діяльності Програми реалізуються через планування та здійснення конкретних заходів, відображених у профільних

програмах місцевого розвитку Лисичанської міської військової адміністрації.

4. Інформація про ймовірні наслідки: а) для довкілля, у тому числі для здоров'я населення; б) для територій з природоохоронним статусом; в) транскордонні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

а) для довкілля, у тому числі для здоров'я населення: Зважаючи на тимчасову окупацію території Лисичанської міської громади з липня 2022 року виконання стратегічної екологічної оцінки не передбачає аналіз та оцінку ймовірних наслідків та ризиків реалізації заходів прийнятих у Програмі на окремі компоненти довкілля (грунти, поверхневі та підземні водні ресурси, атмосферне повітря, рослинний та тваринний світ), соціально-економічні умови розвитку території, але передбачає аналіз та оцінку ймовірних наслідків на здоров'я населення. б) для територій з природоохоронним статусом: Ймовірні наслідки від об'єктів інфраструктури, що пропонуються відповідно реалізації Програми, на території з природоохоронним статусом відсутні. в) транскордонні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення: Зважаючи на географічне положення території Лисичанської міської територіальної громади, транскордонні наслідки реалізації завдань Програми для довкілля, у тому числі здоров'я населення, не очікуються.

5. Виправдані альтернативи, які необхідно розглянути, у тому числі якщо документ державного планування не буде затверджено

Зважаючи специфіку та комплексність рішень, що обумовлюється необхідністю виконання напрямів Програми, призначених для різних видів соціальної, оборони та комунікаційної діяльності, здійснюється розгляд виправданих альтернатив планованих рішень. Загальною альтернативою є гіпотетичний (нульовий) сценарій, при якому дана Програма не затверджується.

6. Дослідження, які необхідно провести, методи і критерії, що використовуватимуться під час стратегічної екологічної оцінки

Для проведення стратегічної екологічної оцінки необхідно використовувати наявну інформацію, а також методи участі громадськості, такі як інформування, консультування, обговорення тощо.

7. Заходи, які передбачається розглянути для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування

Під час здійснення стратегічної екологічної оцінки передбачається розглянути заходи із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків для довкілля, визначені законодавством. Так, Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» визначає загальні вимоги в галузі охорони навколишнього середовища. Відповідно до Закону використання природних ресурсів громадянами, підприємствами, установами та організаціями здійснюється з дотриманням обов'язкових екологічних вимог: а) раціонального і економного використання природних ресурсів на основі широкого застосування новітніх технологій; б) здійснення заходів щодо запобігання псуванню, забрудненню, виснаженню природних ресурсів, негативному впливу на стан навколишнього природного середовища; в) здійснення заходів щодо відтворення відновлюваних природних ресурсів; г) застосування біологічних, хімічних та інших методів поліпшення якості природних ресурсів, які забезпечують охорону навколишнього природного середовища і безпеку здоров'я населення; д) збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також інших територій, що підлягають особливій охороні; е) здійснення господарської та іншої діяльності без порушення екологічних прав інших осіб; є) здійснення заходів щодо збереження і невиснажливого використання біологічного різноманіття. Також будуть враховані заходи щодо раціонального використання природних ресурсів, збереження особливо цінних та унікальних природних комплексів і забезпечення екологічної безпеки, передбачені іншими законодавчими актами у сфері охорони

довкілля. Заходи, спрямовані на запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків для здоров'я населення, визначатимуться відповідно до вимог Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».

8. Пропозиції щодо структури та змісту звіту про стратегічну екологічну оцінку

Звіт про СЕО складається відповідно до статті 11 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» і містить інформацію про характер проектних рішень з урахуванням сучасних знань і методів оцінювання.

9. Орган, до якого подаються зауваження та пропозиції та строки їх подання

Зауваження і пропозиції до Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки до Програми економічного і соціального розвитку Лисичанської міської територіальної громади на 2024 рік, подаються до відділу економіки на електронну адресу: econom@lis.gov.ua, начальник відділу економіки МОРДАСОВ Олександр Валерійович. Строк подання зауважень та пропозицій становить 10 діб з дня, наступного за днем розміщення Заяви у Єдиному реєстрі стратегічної екологічної оцінки, тобто до 4 серпня 2024 року (включно).

10. Повідомлення про оприлюднення Заяви про визначення обсягу СЕО:

розміщення на офіційному веб-сайті <https://lis.gov.ua> від 26.07.2024

Замовник/Уповноважена особа замовника:

Лисичанська міська військова адміністрація Северодонецького району Луганської області/Шибіко Валерій Сергійович

**ЛУГАНСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ЛУГАНСЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ**

проспект Центральний, 59, м. Северодонецьк, Луганська область, Україна, 93406
тел. +38 098-62-44-831 Код ЄДРПОУ 02012651
e-mail: doz@loga.gov.ua

02.08.2024 № 1/06-02393
На № _____ від _____

**Лисичанська міська
військова адміністрація
Северодонецького району
Луганської області**

Розглянувши Заяву про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки документа державного планування регіонального рівня – проекту Програми економічного і соціального розвитку Лисичанської міської територіальної громади на 2024 рік від 26.07.2024 із реєстраційним номером у Єдиному реєстрі № 26-07-8085-24 (далі – Заява), повідомляємо.

Уважно вивчивши представлену Заяву можна прийти до висновку, що загальна структура заяви повною мірою відповідає вимогам п.3 частини 3 ст. 10 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку». Оскільки на цей час відсутній доступ до об'єктів на території міської територіальної громади і відсутня інформація щодо обсягу необхідних відновлювальних робіт, перелік умов для реалізації видів діяльності або об'єктів, щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля (у тому числі щодо визначення місцезнаходження, розміру, потужності або розміщення ресурсів, економічного і соціального розвитку Лисичанської міської територіальної громади), то наслідки для здоров'я населення можуть бути визначені лише після деокупації громади.

Директор Департаменту
охорони здоров'я

Юрій СТОГНІЄВ

**ЛУГАНСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ЛУГАНСЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ КОМУНАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ, ЗЕМЕЛЬНИХ,
МАЙНОВИХ ВІДНОСИН, ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ**

просп. Центральний, 59, м. Северодонецьк, Луганська область, Україна, 93406
тел. (+38 06452) 2-55-00, (+38 06452) 2-55-77, e-mail: lugcomland@loga.gov.ua Код ЄДРПОУ 40194452

01.08.2024 № 06/01-10/20240801-4

На № _____ від _____

**Лисичанська міська військова
адміністрація**

Департамент комунальної власності, земельних, майнових відносин, екології та природних ресурсів облдержадміністрації, відповідно до вимог пункту 1 частини першої статті 8 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» (далі – Закон), розглянув внесену до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки (справа № 26-07-8085-24 від 26.07.2024) Заяву про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки проекту Програми економічного і соціального розвитку Лисичанської міської територіальної громади на 2024 рік (далі – Заява) та в межах компетенції надає наступні зауваження і пропозиції.

Згідно статті 11 Закону України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» у програмі економічного і соціального розвитку Автономної Республіки Крим, області, району, міста на наступний рік повинні бути відображені стан використання природного потенціалу, екологічна ситуація у відповідній адміністративно-територіальній одиниці. Пропонуємо врахувати зазначене у Програмі економічного і соціального розвитку Лисичанської міської територіальної громади на 2024 рік.

При визначенні цілей охорони довкілля, у тому числі здоров'я населення, що мають відношення до проекту ДДП, доцільно розглянути стратегічні цілі та завдання щодо виявлених проблем в інших актах законодавства, відповідність проекту ДДП положенням та завданням, спрямованим на виконання на регіональному та місцевому рівні зобов'язань та заходів у сфері охорони довкілля та сталого використання природних ресурсів відповідних планів, стратегій, програм та інших документів загальнодержавного рівня, а також міжнародних угод, Стороною яких є Україна. Це допоможе виявити взаємозв'язок між проектом ДДП та існуючими актами законодавства і обґрунтувати вибір проблем, які заслуговують на розгляд при проведенні стратегічної екологічної оцінки. Пропонуємо врахувати вищенаведене при підготовці належного розділу Звіту про стратегічну екологічну оцінку та

зазначити відповідний зв'язок проєкту ДДП з іншими документами державного планування, а саме:

рішенням Координаційної ради з питань боротьби з деградацією земель та опустелюванням, створеної згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 18.01.2017 № 20, зокрема стосовно схвалення представлених НААН добровільних національних завдань щодо досягнення нейтрального рівня деградації земель (далі - НРДЗ) за напрямом «Підтримання вмісту органічної речовини (гумусу) у ґрунтах», а також допоміжних заходів щодо досягнення НРДЗ за напрямками «Відновлення зрошення і поліпшення еколого - меліоративного стану зрошуваних земель» та «Відновлення та стале використання торфовищ» (<https://mepr.gov.ua/news/32479.html>). Відповідні завдання і заходи щодо НРДЗ також зазначені у рішенні Ради національної безпеки і оборони України від 23.03.2021 № 111/2021 «Про виклики і загрози національній безпеці України в екологічній сфері та першочергові заходи щодо їх нейтралізації»;

Стратегію зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року, затвердженою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 688-р;

Планом заходів з реалізації Стратегії зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.10.2020 № 1567-р;

Державною стратегією управління лісами України до 2035 року та операційним планом її реалізації у 2022 – 2024 роках, затвердженою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1777-р;

Водною стратегією України на період до 2050 року та плану її реалізації у 2022 - 2024 роках, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.12.2022 № 1134;

Планом заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 06.12.2017 № 878-р.

Здійснення оцінки впливу на довкілля є обов'язковим у процесі прийняття рішень про провадження планованої діяльності, визначеної частинами другою і третьою статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля». Відповідно до розділу VII Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування, затверджених наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 № 296 (зі змінами), одним з результатів СЕО є рекомендації і заходи щодо запобігання, зниження або компенсації несприятливого впливу на довкілля, у тому числі здоров'я населення, і посилення позитивних впливів. Ці рекомендації доречно розглядати як попереджувальні заходи. До таких попереджувальних заходів доцільно віднести оцінку впливу на довкілля планової діяльності, пов'язаної з реалізацією проєкту ДДП.

Згідно з пунктом 6 частини першої статті 1 Закону наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, – будь-які ймовірні наслідки для флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, надр, клімату, повітря, води, ландшафту, природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів. Пропонуємо оцінити наслідки відповідно до Закону.

Також, під час здійснення стратегічної екологічної оцінки доцільно оцінити можливий вплив та ймовірні наслідки для територій та об'єктів природно – заповідного фонду і Смарагдової мережі, наявних на території громади. Додатково інформуємо, що перелік територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного та місцевого значення Луганської області розміщено на офіційному сайті Департаменту <http://www.eco-lugansk.gov.ua/> у розділі «Основна діяльність» - «Заповідна справа та екомережа».

Рекомендуємо враховувати необхідність забезпечення збереження у довгостроковій перспективі природних оселищ та видів природної фауни і флори, що підлягають особливій охороні в Європі та вказані у стандартних формах даних територій Смарагдової мережі, що розміщені на офіційному сайті Ради Європи: <https://www.coe.int/en/web/bern-convention/emerald-viewer>.

Інформацію щодо природоохоронних територій та об'єктів, впливу на них та наслідків для них пропонуємо навести згідно з пунктом 9 додатку до Закону України «Про національну інфраструктуру геопросторових даних».

Окремо інформуємо, що Міністерством енергетики та захисту довкілля України листом від 03.03.2020 № 26/1.4-11.3-5650 надано рекомендації щодо врахування питань пом'якшення та адаптації до зміни клімату в документах державного планування всіх рівнів та при виконанні стратегічної екологічної оцінки, який розміщено за посиланням <https://mepr.gov.ua/diyalnist/napryamky/zmina-klimatu/adaptatsiya-do-zminy-klimatu/>. Пропонуємо врахувати ці рекомендації в процесі підготовки та затвердження ДДП.

При плануванні заходів з удосконалення у сфері управління відходами наголошуємо на необхідності дотримання вимог Закону України «Про управління відходами», який набрав чинності 09.07.2023.

Пропонуємо у звіті про стратегічну екологічну оцінку надати обґрунтування вибору виправданих альтернатив, представлених до розгляду, та врахувати необхідність виконання норми частини шостої статті 13 Закону в якій зазначено, що замовник готує довідку про консультації, в якій обґрунтовує обрання саме цього документа державного планування у тому вигляді, в якому він запропонований до затвердження, серед інших виправданих альтернатив, представлених до розгляду.

Також, що під час підготовки інформації про заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання заходів Програми, у тому числі для здоров'я населення, необхідно керуватися Порядком здійснення

моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 № 1272.

Крім того, при підготовці звіту про стратегічну екологічну оцінку необхідно дотримуватися вимог статті 11 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

В.о. директора

Тетяна КУКУШКІНА